

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

XXIII

ŽALEC, APRIL 1969

ŠTEVILKA 4

»Hmeljar« izdaja centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Križnik Veljko, dipl. inž. agr.; člani: Plaskan Vlado, Janič Vinko, Janše Jože in Jeriček Zlatko. Urednica strokovne priloge Kač Miljeva, dipl. inž. agr. Glavni in odgovorni urednik Vybihal Vili, inž. agr. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. Glasilo izhaja mesečno v 4.500 izvodih. Letna naročnina 12.— dinarjev. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

Volili smo organe samoupravljanja

S sklepom seje delavskega sveta podjetja od dne 17. 2. 1969 so bile razpisane volitve v samoupravne organe podjetja. Na tej seji je bil sprejet tudi dopolnjeni III. del statuta podjetja, ki ureja na podlagi organizacijskega načrta kombinata tudi število članov v samoupravnih organih podjetja.

Po sprejetih statutarnih določilih se je število članov v vseh samoupravnih organih podjetja skrčilo. Tako bo štel novi DS podjetja le 31 članov (prejšnji 61), sveti DE pa od 11 do 15 članov.

Prav tako je bilo na omenjeni seji in na podlagi sprejetega organizacijskega načrta sklenjeno, da preneha letos mandat vsem članom samoupravnih organov podjetja. Na podlagi razpisa so bile dne 21. 3. 1969 opravljene po delovnih kolektivih volitve v samoupravne organe podjetja. Kooperanti so imeli volitve v samoupravne organe podjetja 23. in 30. marca. Do tiskanja te številke Hmeljarja nam še niso znani rezultati izida volitev pri kooperantih, ker voli več zborov po enega člana v delavski svet podjetja.

Volitve so potekale v najlepšem redu in tudi udeležba na njih je bila dobra predvsem, če upoštevamo, da so se pričela dela na poljih, da je bila v tem času izvršena reorganizacija, premiki delavcev in prekinitve delovnih razmerij, kar vse bi lahko negativno vplivalo na volilno udeležbo.

Na zborih delovnih kolektivov je bilo za 25 odborniških mest v delavski svet podjetja predlaganih 32 kandidatov, izvoljenih pa 25.

Izvoljeni so bili:

Četina Jože, Janič Vinko, Cizej Ljudmila, Cvikel Janko, Gračnar Jože, Novak Jurij, Jureš Anton, Plaskan Vlado, Tratnik Andrej, Benčina Jože, Napotnik Simon, Žužej Franc, Franko Jože, Šteh Marjana, Hrastnik Jakob, Pinter Emil, Gosak Jože, Hrušovar Alojz, Novak Fortunat, Goršek Zdravko, Lončarek Stane, Bevič Angela, Loriger Anica, Ivančič Ivo in Piltaver Anton.

Med izvoljenimi je 21 moških in 4 ženske.

Tako propagirata po raznih razstavah DE »Mleko in »Pijače« svoje okusne in kvalitetne proizvode

Delavski svet podjetja pred težko odločitvijo

Objavljamo nekaj pomembnih sklepov 8. izredne seje delavskega sveta podjetja, ki je bila 18. marca 1969.

Namen sklica te seje je bil predvsem reševanje pritožb delavcev na odločbe o prekinitvi delovnega razmerja za nedoločen čas.

Poleg ostalega je svet poslušal tudi informacijo o poslovanju komunalne skupnosti socialnega zavarovanja Celje, ki jo je podal član te skupščine tovariš Nagode Marjan.

Že pri sprejemanju dnevnega reda je bilo opaziti, da bo svet stal pred težko odločitvijo. Član sveta tovariš Kobe Ivan je predlagal, da naj bi se druga točka dnevnega reda delila tako, da bi ponovno razpravljali o aktu, na osnovi katerega so bile dane odpovedi delovnega razmerja 110 delavcem in nato šele o pritožbah 27 delavcev na te odpovedi. Svet predloga ni osvojil, ker je po dolgem in predpisanim postopku z absolutno dvotretjinsko večino na seji dne 27. 12. 1968 sprejel — potrdil — organizacijski načrt kombinata in z njim tudi sistematizacijo delovnih mest.

Poročilo o pritožbah delavcev na odločbe o prekinitvi delovnega razmerja za nedoločen čas in stališča komisije za delovna razmerja do tega težavnega vprašanja je podal njen predsednik tovariš Lilija.

Besedo so imeli tudi vsi pritožitelji, ki so bili vabljeni na sejo. Zapovrstjo so se oglašali in iznašali v glavnem samo svoje socialne probleme, ki s prekinitvijo delovnega razmerja nastopajo pri njih. Razumljivo je, da je v takem trenutku vsak videl samo sebe, pozabil pa na marsikatero odnose v preteklosti. Res je, da je težko poslušati žene — matere s številnimi otroci, ki naj bi ostale brez stalnega dela.

Po izjavah delavcev je po dvehurni razpravi in tehtanju možnosti za rešitev tega perečega vprašanja ter upoštevajoč gospodarsko stanje podjetja, organizacijski načrt, z njim v zvezi zmanjšanje števila delavcev in zmanjšanje obsega del ter upo-

števaajoč, da so pri prvostopnih odločitvah sodelovale komisije DE, sveti DE, kolektivi na sestankih in da so prvostopne odločbe v skladu z zakonom o delovnih razmerjih, delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. DS zagovarja stališče, da se mora gospodarski načrt kombinata dosledno izvajati in s tem v zvezi tudi uresničiti načrt sistematizacije delovnih mest v vseh delovnih enotah kombinata.

2. Potrdi se predlog komisije za delovna razmerja in se za-

vrne vse pritožbe o prekinitvi delovnega razmerja za nedoločen čas, ki so bile izdane na osnovi nove sistematizacije delovnih mest in so v skladu z zakonom o delovnih razmerjih.

3. Devetnajstim delavcem pritožiteljem se nudi možnost zaposlitve za določen čas — sezonska zaposlitev.

4. Sklene se, da se podvzame vse potrebno, da se formira solidarnostni sklad, iz katerega naj bi se reševali pereči socialni problemi nerazporejenih delav-

cev in delavcev, s katerimi je bilo prekinjeno delovno razmerje.

Svet je razpravljal in sklepal tudi o odprodaji manj pomembnih osnovnih sredstev, o likvidaciji sadovnjaka v Dobrni in nekaterih amortizacijskih stopnjah.

Z volitvami novih samoupravnih organov podjetja je potekla mandatna doba sveta v tem sestavu.

Za uspešno in požrtvovalno delo se vsem članom, predvsem pa predsedniku tovarišu Grm Antonu v imenu kolektiva podjetja iskreno zahvaljujemo.

F. Ivančič

S sodelovanjem že prvi uspehi

Želim napisati nekaj besed o namenu in delu aktiva mladih kmečkih proizvajalcev na Polzeli, od ustanovitve do danes.

Mladi kmečki ljudje na Polzeli, posebno zadnje čase, smo čutili praznino v družbenem življenju. Na pobudo Kmetijskega kombinata smo začeli razmišljati, kako bi naše življenje obogatili in vsaj delno prišli v korak z družabnim in kulturnim življenjem.

Proti koncu lanskega leta smo se začeli pripravljati, da usta-

novimo sekcijo mladih kmečkih ljudi. Sedemnajstega januarja letos smo dokončno ustanovili aktiv, ki trenutno šteje dvaindvajset članov, upamo pa, da bomo pritegnili še ostale, ki do sedaj še niso vključeni.

Glavna naloga našega aktiva je strokovno izpopolnjevanje, delovati v samoupravnih organih in se razvijati v napredne proizvajalce — kooperante.

Prišli smo do prepričanja, da danes ni dovolj, če kmet prideluje, ampak je važno kaj in

kako prideluje. Takšno pridelovanje zahteva strokovnega človeka, zato mislimo, da je aktiv zelo primerna oblika za doseganje takšnega znanja, kajti mladim kmečkim ljudem tega primanjkuje.

Na Polzeli smo najprej organizirali za dekleta gospodinj.-kuharski tečaj, ki se je začel 27. 1. 1969 in trajal pet tednov. Na programu smo imeli štirinajst jedilnikov. Pokazalo se je, da ne bomo zmogli gradiva, kot bi želeli, zato smo obdelali dvanajst jedilnikov. Delovali smo v dveh skupinah. Vsaka skupina je bila na vrsti trikrat na teden. Udeležba je bila zelo zadovoljiva. Tečaj je potekal v prostorih osnovne šole na Polzeli. To nam je omogočil ravnatelj šole tov. Milan Grželj.

Za zaključek smo prikazale skromen del znanja, ki smo ga na tečaju pridobile. Za dobro podano snov se moramo zahvaliti teti Minki, ki nam jo je z veseljem razložila in prikazala delo v kuhinji.

Gostilničarka Cizej Marija nam je omogočila zaključek v svojih prostorih, za kar se ji lepo zahvaljujemo.

Po okusno pripravljene večerji smo se veselo zavrtili ob zvoških polke in valčka.

Cvetka Jelen

Predvolilna dejavnost med kooperanti je bila živahna. Na zboru kooperantov v Preboldu so govorili o kandidatih in o poteku volitev

Trinajstega marca je bila v Vrbju razprodaja brejih krav, brejih telic in lažjih telic. Veliko število navzočih živinorejcev priča, da je veliko povpraševanje po kvalitetnih plemenkah sivorjave pasme

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po strokovni izobrazbi je od novoizvoljenih odbornikov 5 z visokošolsko izobrazbo, 6 z višjo, 11 s srednjo in 3 z nižjo šolsko izobrazbo.

Vsem izvoljenim iskreno čestitamo in želimo uspešno delo v delavskem svetu podjetja!

O dokončnem izidu volitev za DSP, svete delovnih enot in konstituiranju istih bomo poročali v naslednji številki.

F. Ivančič

PRAVILNIK ZA STANOVANJSKA POSOJILA KREDITNE BANKE

ZA STANOVANJSKA POSOJILA KREDITNE BANKE

Za odobritev posojil za stanovanjsko izgradnjo je v letošnjem letu sprejela kreditna banka Ljubljana enoten pravilnik. Nov pravilnik je bil sprejet z namenom, da bi se povečala stanovanjska izgradnja preko bančnega kreditnega sistema.

Osnovne značilnosti novega pravilnika so v naslednjem:

a) banka izboljšuje kreditne pogoje občanom, ki bodo varčevali več, kakor dve leti.

b) banka preko pravilnika izenačuje občana in delovno organizacijo, kadar varčujeta za stanovanjsko posojilo.

c) več možnosti je danih tudi za devizno varčevanje tistih občanov, ki so začasno zaposleni v inozemstvu.

Novo je tudi določilo, da uvaja banka varčevanje za adaptacije in vzdrževalna dela, kar naj bi omogočilo varčevanje z manjšimi zneski v daljšem času in tudi odplačilo posojila z manjšimi obroki.

V primerjavi z dosedanjim pravilnikom se nov pravilnik razlikuje tudi v tem, da je sedaj odplačilna doba posojila odvisna samo od varčevalne dobe in ne več od višine zneska. Zato tudi višina zneska posojila po novem pravilniku bolj spodbuja varčevanje na daljšo dobo.

STANOVANJSKA POSOJILA - ROK ZA PRIJAVE 15. APRIL 1969

Stanovanjsko vprašanje rešuje podjetje na dva načina in sicer:

a) preko hišnega sklada organizira gradnjo najemniškega fonda v blokih ali z adaptacijo neuporabnih gospodarskih poslopjij;

b) s kreditiranjem delavcev pri individualni gradnji in nakupu stanovanj.

Z ozirom na to, da poteka gradnja novih stanovanjskih površin po sprejetem programu, bo tokrat več besed o drugem načinu reševanja stanovanjskega vprašanja, to je o individualni gradnji. Viri za individualno gradnjo ali nakup stanovanj so lahko zelo različni. Za tistega, ki se bo odločil za gradnjo načrtno, bodo vsekakor predstavljali lastni prihranki precejšen znesek. Ako je interesent za gradnjo svoje prihranke naložil in sklenil z banko varčevalno pogodbo, ima že osnovne pogoje, da sodeluje pri kreditiranju tudi banka. Višina kredita je odvisna od privarčevane vsote in dobe varčevanja. Največ interesentov pričakuje odobritev posojila od svoje delovne organizacije. Naše podjetje je vsako leto namenilo za kreditiranje individualne gradnje in nakup stanovanj sredstva, ki so bila z vročitvijo pri banki povečana za 25%, če je interesent koristil posojilo takoj oz. večja, če je pričel črpati posojilo po 13-mesečni čakalni dobi.

Pogoje letošnjega pravilnika kreditne banke tolmačimo posebej.

Komisija za družbeni standard v podjetju se je sestala pretekli teden. Na svoji seji je razpravljala o problematiki

kreditiranja individualne stanovanjske izgradnje. Čeprav člani komisije še niso vedeli za znesek, ki bo na razpolago za kreditiranje, so bili enotni v tem, da je za odobritev posojil nujno izdelati in predlagati v potrditev pravilnik o kreditiranju. S tem bi bilo onemogočeno, da se posojila dodelijo neobjektivno. Ko bodo znana sredstva za odobritev posojil bo morala komisija temeljito razpravljati o tistih graditeljih, ki bi lahko letos dokončali z gradnjo in s tem sprostili potrebne družbene stanovanjske površine, za kar pa bi se morali posebej obvezati, da bi v podjetju že vnaprej vedeli, katera stanovanja bodo jeseni izpraznjena. Osnutek pravilnika bi moral biti izdelan do 15. aprila.

Nekateri prosilci so že poslali prošnje za posojila. Tisti interesenti, ki še prošnje niso poslali, pa to nameravajo, naj le-te pošljejo do 15. aprila 1969 kadrovskemu centru podjetja. Po 15. aprilu bo komisija za družbeni standard podjetja pregledala tiste objekte, ki jih še ne pozna in obravnavala posamezne vloge. V interesu prosilcev je, da se držijo navedenega roka, kajti po tem roku prispelne vloge komisija ne bo mogla upoštevati. Da se sploh lahko odobri posojilo, morajo imeti interesenti veljavno gradbeno ali adaptacijsko dovoljenje s potrebno dokumentacijo in predračunom za dela, ki bodo izvršena v tekočem letu. Za izdelavo predračunov se lahko delavci podjetja zglasijo na delovni enoti Hišni sklad v Hmeljarski 5, kjer lahko naročijo izdelavo le-teh.

Občan lahko varčuje pri banki:

- z enkratnim pologom,
- z rednimi mesečnimi plogi,
- z izrednimi, občasnimi plogi.

Ko se občan odloči za varčevanje, mora z banko skleniti pogodbo, ki pa mora vsebovati: osebne podatke varčevalca, obliko varčevanja, varčevalno dobo in predvideni privarčevani znesek. Izredne pogoje lahko občan vplačuje, na iste pa dobi posojilo pod pogojem, da so ta sredstva v banki najmanj 13 mesecev, 18 mesecev, 2 leti ali več. Najkrajša varčevalna doba je 13 mesecev. Privarčevani znesek mora biti tako visok, da dobi občan posojilo v znesku najmanj 3.000 din.

Med varčevanjem občan privarčevanega zneska ne more dvigniti, niti obresti od privarčevanega zneska, razen če odstopi od varčevalne pogodbe. Varčevalno pogodbo lahko odpove vsak čas. Odpoved mora biti pismena. V takšnem primeru banka obračuna na privarčevani znesek obresti po meri, ki velja za hranilne vloge. Odpoved pogodbe je mogoče izvršiti predno se izplača privarčevani znesek. Varčevalno dobo je mogoče redno podaljšati ali skrajšati. Vsaka sprememba mora biti razvidna v varčevalni pogodbi.

V primeru, da varčevalec ne plača enega ali več mesečnih plogov, se varčevalna doba podaljša za enako število mesecev. Če občan med varčevanjem umre, lahko prevzame na podlagi sodnega sklepa njegovo mesto dedič z vsemi pravicami in obveznostmi iz varčevalne pogodbe. Na privarčevani znesek obračuna banka 1% obresti letno do dneva izplačila tega zneska. Po preteku varčevalne dobe sklene banka na zahtevo občana posojilno pogodbo. Pravico do posojila mora občan uveljaviti najkasneje v 3 letih od dneva poteka varčevalne dobe, sicer izgubi to pravico. Po končani varčevalni dobi ima občan pravico do posojila po naslednji lestvici:

Varčevalna doba	Redno mesečno varčevanje	Enkrat ali občasni plogi	Doba varčevanja posojila
od privarčevanega zneska (brez obresti)			
1	2	3	4
13 mesecev	30 %	60 %	4 leta
18 mesecev	50 %	80 %	7 let
2 leti	80 %	120 %	12 let
3 leta	130 %	160 %	18 let
4 leta	160 %	200 %	24 let
5 let	200 %	250 %	30 let
6 let	240 %	300 %	30 let
7 let	280 %	350 %	30 let
8 let	320 %	400 %	30 let
9 let	360 %	450 %	30 let
10 let	400 %	500 %	30 let

Posojila odobravajo po 2% letno. Občan vrača posojilo v polletnih anuitetah, preračunanih na mesečne obroke. Za posojilo za adaptacije in vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš je lahko najkrajša varčevalna doba 13 mesecev. Privarčevati je treba toliko, da dobi varčevalec posojilo najmanj v znesku 2.000 din. Obrestna mera na privarčevana sredstva je 1% letno, za posojila pa 2% letno. Banka odobrava na privarčevani znesek za adaptacije posojila po naslednji lestvici:

Varčevalna doba	Redno mesečno varčevanje	Enkrat ali občasni plogi	Doba vračanja posojila
od privarčevanega zneska (brez obresti)			
1	2	3	4
13 mesecev	30 %	60 %	3 leta
18 mesecev	50 %	80 %	4 leta
2 leti	80 %	120 %	6 let
3 leta	130 %	160 %	9 let
4 leta	160 %	200 %	12 let
5 let	200 %	250 %	15 let

Predno sklene posojiljemalec z banko pogodbo o posojilu, mora predložiti še naslednjo dokumentacijo:

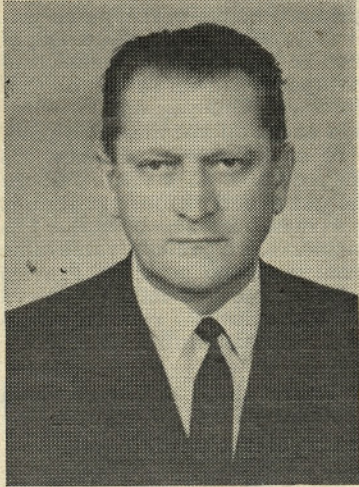
- za nakup stanovanja ali hiše — kupoprodajno pogodbo;
- za graditev stanovanjske hiše — gradbeno dovoljenje, načrt s predračunom in zemljiško — knjižni izpis;
- za adaptacije in vzdrževanje — potrdilo organa občine za izdajo dovoljenja, da za takšna dela ni potrebno gradbeno dovoljenje;

Posojiljemalec lahko začne porabljati posojilo takoj po sklepu U. M. nitvi posojilne pogodbe. U. M.

IZ NAŠIH DELOVNIH ENOT

Samopostrežna restavracija Celje

Gostinsko podjetje Samopostrežna restavracija Celje, ki ga je ustanovila Skupščina občine Celje 6. 4. 1960 in je bilo vpisano v register gospodarskih organizacij 13. 6. 1962 kot samopostrežna restavracija Celje v izgradnji, služi uspešno svojemu namenu.

Upravnik samopostrežne restavracije, tovariš Horvatič Ivo

Samopostrežna restavracija v izgradnji je pričela poslovati 27. 12. 1962. Podjetje se je konstituiralo 26. 7. 1963 in od tega časa dalje nosi ta naslov.

Predmet poslovanja: restavracija, bife, dostavljanje hrane na dom, delovišča in v tovarne ter prodaja vseh vrst alkoholnih in brezalkoholnih pijač.

Vrednost osnovnih sredstev znaša:

	din
nabavna vrednost	3.817.136,93
sedanja vrednost	2.707.656,61

Osnovna sredstva se sestojijo iz nove zgradbe restavracije, bifeja in gostinske opreme.

Notranja delitev: kuhinja in točilnica. Zaposleno je 59 delavcev, ki letno dosežejo do 4 milijone din prometa.

Kapaciteta kuhinje zmore dnevno 6.000 toplih obrokov, 1000 zajtrkov, 1000 kosil in 1000 večerij. Take kapacitete so bile planirane za kuhinjsko opremo in točilnico že pri gradnji restavracije. Investitor je pred gradnjo planiral, da se bo hranilo v tej restavraciji 70% zaposlenih delavcev tovarn, podjetij in ustanov v Celju. Ker v Gaberju obstoja največji industrijski center Celja, se je lokacija zgradbe samopostrežne restavracije določila v Gaberju med tovarnami EMO in Cinkarno. Ta lokacija pa se je pozneje izkazala kot napačna, ker ni rešila družbene prehrane v Celju. Tudi planirana računica v tem, da se bo v restavraciji hranilo 70% vseh zaposlenih delavcev, ni točna, to pa vsled tega, ker so v poznejših letih menjali v predpisih finančno-ekonomske pokazatelje, ki niso več delavskim menzam nudili ugodnih pogojev pri cenejši prehrani delavcev v breme družbe. Tako je samopostrežna restavracija postala enaka gostinska organizacija kot vsako drugo podjetje, ki gospodari na podlagi ekonomičnosti.

Delovni kolektivi so obdržali svoje interne menze, ker iščejo notranje rezerve, da bi topli obroki bili cenejši. Delovni kolektiv restavracije se že nekaj let bori, da dobi lokal v centru mesta. Ta uresničitev se bo dosegla le s pomočjo večjega partnerja, ki bo nastopil kot nosilec investicij.

Restavracija potrebuje predvsem tak osnovni material za

tež prodaje svojih uslug v kombinatu in tretjič: našla je nosilca investicij za razširitev gostinskih kapacitet in s tem možnost za razširitev gostinsko-turistične dejavnosti. Kombinatski žalec se je pred združitvijo s samopostrežno restavracijo odločil za usmerjevalno politiko gostinsko-turistične dejavnosti na področju celjske regije. Obstoječa družbena prehrana je

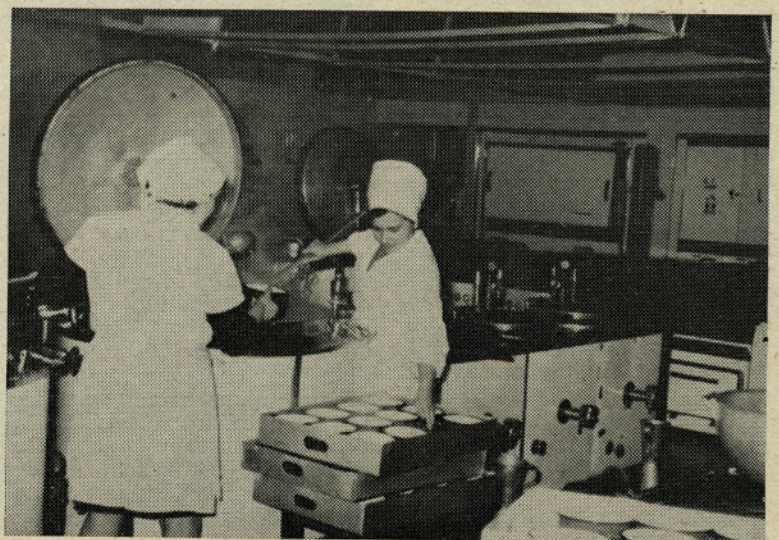
Gostje v veliki dvorani pri dopoldanski malici

prehrano, ki ga proizvaja ali predeluje KK Žalec. Zato je bil obojestranski interes restavracije in kmetijskega kombinata v Žalcu za pripojitev. Samopostrežna restavracija si je pridobila v okviru KK Žalec glavnega dobavitelja potrebnega materiala na eni strani, na drugi strani pa razširi-

pridobila novo gostinsko kapaciteto na področju Celja, ker bo KK lahko plasiral svoje proizvode na eni strani in odvečno zaposleno delovno silo prekvalificiral v gostinske delavce in jim na ta način omogočil redno zaposlitev in zaslužek.

Nasmejana natakarica Kunej Milica v točilnici rada postreže s še tako izbrano pijačo

Kvalificirana kuharica Čerenak Danica in Friškovec Slavica pripravljata malice za EMO

UPRAVA ŠOLE JE MORALA ZAVRNITI VELIKO PROŠENJ ZA VPIS V PRVI LETNIK

Šola v Šentjurju postaja pretesna

Kmetijska šola v Šentjurju deluje že 60 let. V tem času je delovala pod različnimi imeni in v različnih smereh, vendar je temeljna naloga vedno bila izobraževanje mladih kmečkih proizvajalcev.

V zadnjih nekaj letih se je uveljavila šola za kmetovalce, ki je za razliko od prejšnjih oblik, zopet strnila kmetijske panoge v enoten pouk, razen tega pa tudi prilagodila čas šolanja tako, da kmečkemu gospodarstvu ni bila odvzeta delovna sila

sledniku - na kmetiji zagotoviti večjo strokovno raven kot jo imajo sami, ne morejo pa ga pogrešati za dve ali več let, kolikor traja šolanje na rednih kmetijskih šolah.

Učenci si v času šolanja pridobijo precej teoretičnega zna-

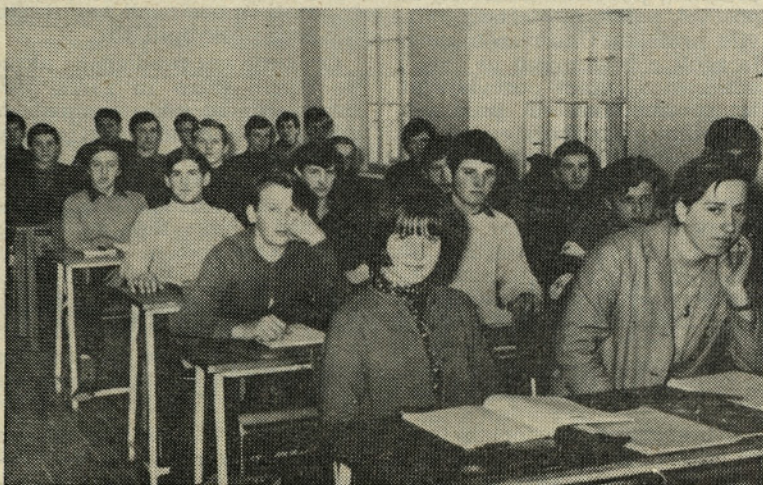
18. letom, saj se ravno mladi ljudje najlaže navadijo in so tudi najbolj dojemljivi za nove stroje in postopke.

Šolanje v zimskem času ima sicer določene prednosti z ozirom na delo na kmetiji, ima pa to slabo stran, da je praktično delo omejeno v prvi vrsti na hlev in nekaj na sadovnjak, poljedelske in travniške prakse pa skoraj ni. To pomanjkljivost skuša šola omiliti z občasnimi kratkimi vajami spomladi, poleti in jeseni. Pri teh eno ali dvodnevni vajah opravljajo učenci razna dela, ki v zimskem času niso bila mogoča. Zavedamo se, da ta način ni najboljši in zato so že na roditeljskih sestankih večkrat padli predlogi,

da bi se šolanje vsaj enega letnika, verjetno drugega, premaknilo tako, da bi možnost opravljanja spomladanske prakse bila večja. Predlog staršev je utemeljen in bo v bodoče potrebno šolanje temu prilagoditi.

Šola se tudi zaveda, da beseđe mikajo, zgledi pa vlečejo, Zato pripravi učencem vsako leto obisk na kmetijah, ki imajo vzorne hleve in živino ali popolne linije strojev za specializirano pridelovanje, ali druge koristne in ostvarljive novosti. Učenci se v pogovoru z gospodarjem prepričajo o koristnosti naprave, stroja ali postopka ter postajajo tako nosilci hitrejšega napredka.

Inž. B. Resman

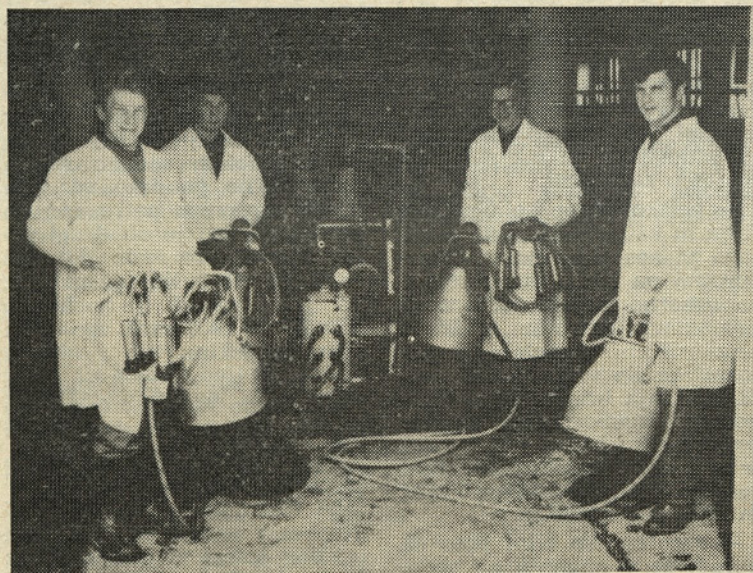

II. a razred med poukom živinoreje

v času, ko jo je najbolj potrebovalo. Čeprav je še zgodaj, da bi govorili o uspehih tega načina, saj so učenci, ki so šolo končali še premladi, kaže veliko zanimanje za vpis - letos šolo obiskuje več kot 80 učencev, da je ta način sprejemljiv in da so tudi starši zadovoljni.

Šole za kmetovalce so nedvomno izpolnile vrzel, ki je bila med končano obvezno šolo in strokovnim šolanjem za kmetijski poklic. Danes velika večina staršev želi svojemu na-

nja iz vseh kmetijskih panog, še posebno iz tistih, ki se v zadnjem času močneje uveljavljajo, kot so: prehrana rastlin, varstvo rastlin, krmljenje domačih živali, sodobna vzgoja sadnega drevja in podobno. V času šolanja se naučijo tudi vožnje s traktorjem in nekaterih del z malimi kmetijskimi stroji, ki jih doma že imajo ali si jih mislijo nabaviti. Želja šole in staršev in razumljivo, tudi učencev je, da se omogoči opravljanje traktorskega izpita tudi pred

... pri praktičnem delu v hlevu

Skoraj pouk kmetijstva v osnovne šole

Predlogi in prošnje kmetov se kopičijo in vse kaže, da bodo kmalu uresničeni.

Gre za to, da bi v osnovne šole na podeželju uvedli pouk o kmetijstvu.

Pristojni republiški organi pravijo, da so že vse sklenili in pripravljajo vse potrebno, da se v sedmem ali osmem razredu osnovnih šol na podeželju uvede 70 ur pouka o kmetijstvu kar

v okviru sedanjega učnega programa na račun tehničnega pouka, ki za kmečko mladino ni tako pomemben kot pouk o kmetijstvu.

Ta pouk bo kmečke fante in dekleta vspehujujal in jim vplival veselje do dela na kmetijah. Strokovno pa se bodo morali usposabljanje in izpopolnjevanje v kmetijskih šolah vsaj tisti, ki nameravajo ostati na kmetijah.

Gojenci šole pri obrezovanju drevja in ...

VISOK JUBILEJ

LETOS PRAZNUJE KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE 70 LET SVOJEGA OBSTOJA.

OB VISOKEM JUBILEJU INŠTITUTU PRIZNANJE IN SPODBUDA ZA BODOČE DELO, KI OB RAZVESELJIVO HITREM RAZVOJU KMETIJSTVA NE BO LAHKO.

Strokovni pogovori in nasveti

POVEČAJMO PRIDELEK PŠENICE

Čas nas je že skoraj prehitel, če še nismo dognojili ozimim. Gnojenje z nekaterimi gnojili je edino gnojenje žit. To je odločilno za velik in kakovosten pridelek. Zadnji čas je, da premislimo, če smo zadostno in pravilno gnojili in če nismo, tedaj takoj nadoknadimo.

Pravilno gnojiti z dušikom je težje in tudi mnogo bolj zahtevno, kakor pa je gnojenje s fosforjem in kalijem.

Razlogi za to so:

— s fosforjem in kalijem lahko tla založno oskrbimo v takšnem obsegu, da ima žitni posevek teh hranil v vseh razvojnih fazah na razpolago v potrebnih količinah, medtem ko založenost tal z dušikom na tak način ne moremo zagotoviti;

— neizkoriščene količine fosforja in kalija predstavljajo zalogo za naslednje posevke, nasprotno pa lahko dušik že pri sorazmerno majhni predozaciji pomembno zmanjša pridelek, neizkoriščeni presežek pa pomeni zlasti v vlažni letini zaradi izpiranja hranila iz tal ekonomske izgube; razen tega je pri presežku hrane v tleh raba luksuzna tj. nepotrebno rabi rastlina dušik, več kakor fosfor in kalij (Coic 1960.);

— medtem ko žitni posevek porabi že v obdobju od setve do razraščanja okoli 20–25% skupne količine fosforja in kalija — nakar količina teh hranil v rastlinah narašča le do klasičev — pa je poraba dušika bistveno drugačna: v obdobju od setve do razraščanja porabi posevek le okoli 15% skupne količine dušika, v obdobju razraščanja — klasičev 55%, v obdobju klasičev — voščena zrelost pa 30% (Čurič, Silc).

Načelo optimalnega gnojenja žita je v naslednjem: s fosforjem in kalijem gnojimo ob setvi s celotnim odmerkom, z dušikom pa gnojimo v treh obrokih in to ob setvi, zgodaj spomladi in ob koncu aprila. Pri tem pa upoštevamo založenost tal, žitne sorte, razvoj posevka in željeno in možno količino pridelka. (100 kg pšeničnega zrna odnese z njive 2–3, 6 kg čistega dušika) (Silc).

KATERA DUŠICNA GNOJILA UPORABIMO IN KOLIKO

Za dognojevanje žitu uporabljamo nitromonkal ali KAN ter

sečnino — ureo. Lahko pa uporabimo vse nitrofoskale — NPK gnojila.

Od setve do zgodaj spomladi porabi posevek zelo malo dušika. Dovolj je, če ob setvi potrosimo 100 kg nitromonkala. Ko sneg skopni, pa moramo žito dobro preskrbeti z dušikom. Na dobro prezimljene posevke intenzivnih sort pšenice potrosimo 150–250 kg nitromonkala na ha odvisno od intenzivnosti in razvoja posevka. To je zgodnje spomladansko gnojenje. Kdor še ne dognojuje, naj nemudoma to stori, sicer bo prepozno. Tudi intenzivnim sortam rži in ječmena potrosimo 100–200 kg nitromonkala na ha.

Navedenim sortam rži in ječmena ne gnojimo več. Na posevke pšenice potrosimo ob kolenčenju, to je ob drugi polovici aprila in malo pozneje, še en obrok dušičnega gnojila. Ta pozni obrok je nekoliko manjši ali celo enak zgodnjim spomladanskim.

Če smo izbrali za dognojevanje sečnino — ureo (namesto nitromonkala), potrebujemo le polovično količino tega gnojila. Sečnina je v največ primerih tako učinkovita kot nitromonkal.

Kdor jeseni ni gnojl žitu s fosfornimi in kalijevimi gnojili, kot bi bilo prav, lahko spomladi vsaj delno nadomesti zamujeno, najlažje tako, da gnoji s primernim NPK—gnojilom npr. z 10:10:10 ali 12:12:12 ali 13:10:12 ipd. Hektarski odmerek NPK gnojila se mora ravnati po tem, koliko želimo dati dušika. Če želimo npr. potrositi 200 kg KAN (s 25% N), to je torej s 50 kg čistega dušika (N) na ha, imamo pa na voljo gnojilo 10:10:10 rabimo 500 kg gnojila na ha (v tem odmerku je 50 kg dušika). Gnojila 13:10:12 bi v tem primeru dali le 400 kg na ha. V tem odmerku bi bilo $4 \times 13 = 52$ kg dušika na ha (dr. Leskošek 1969). Posebej naj poudarim, da je preveč izdatno gnojenje z dušikom, prav tako pa tudi enostransko gnojenje zgolj z dušikom, bolj škodljivo kot koristno.

Ne pozabimo posevek prebrnati. Primerna lahka žitna brana je uspešno orodje za uničevanje plevelov, pa tudi za račljanje in zračenje tal, ki so pod snežno odejo in pomladanski

deževju na površini zbita in zaskorjena.

Najbolj enostavno zatiramo plevel s herbicidi. Plevel v zimskem posevku zmanjšuje pridelek, povečuje možnost, da posevek poleže in otežkoči spravilo pridelka. Uničevanje plevela zgolj z branjem ni dovolj učinkovito, plevel posevkov pa je prezamudna in predraga. Uspešno in najbolj enostavno zatiramo plevel s selektivnimi herbicidi. Ta sredstva žitu ne škodujejo, uničujejo pa posamezne vrste plevelov.

Za škropljenje žita je več različnih herbicidov, ki so bili že večkrat objavljeni in so vsem dobro poznani. Zadostuje le, da prijavite pravočasno škropljenje proti plevelom svoji poslovni enoti in svetovali vam bodo ter tudi poškrpili žito.

Če bomo vse predlagane ukrepe storili hitro in zares preudarno in če bodo vremenske prilike bolj ugodne kot v preteklih dveh letih, lahko pričakujemo obilnejšo žetev.

Pugelj Bogdan
dipl. inž. agr.

Priključki za obdelavo tal in njih uporaba

Pri modernih postopkih izrabe tal pogosto spreminjamo tehniko. S pomočjo strojev in kemičnih sredstev skušamo doseči vse cilje v obdelavi tal in pridelovanju rastlin, ne da bi preveč škodovali tlom. S primernim kolobarjem in obsežno ter smotro obdelavo je mogoče z minimalnim ročnim delom obdržati najugodnejše razmere v tleh in dosegati najvišje donose.

Na razvoj obdelovanja tal sta vplivali v zadnjem času najbolj:

1. povečana moč traktorjev;
2. boj proti plevelu s kemičnimi sredstvi.

To dvojje je rodilo v kmetijstvu zelo popularen izraz »Minimum tillage« ali po naše »minimalna obdelava tal«.

Za pripravo tal pri rastlinah, ki zahtevajo zelo skrbno pripravljeno površino, je potrebna vrsta hodov, ki v veliki meri uničujejo strukturo zemlje. Zato je že stara težnja vseh, ki obdelujejo zemljo, čim bolj zmanjšati število hodov, oziroma opraviti čim več delovnih postopkov v enem hod. Isto velja tudi za medvrstno obdelavo.

Novi močnejši traktorji omogočajo agregatiranje več različnih priključkov v enega. Pri obdelavi tal so znani različni sistemi, ko se združijo v en priključek različne brane ali kultivatorji, različni valjarji, freze in podobno. Za setev nekaterih rastlin je mogoče dodati celo sejnalnico, ki pa mora biti lažje konstrukcije kot jih poznamo sicer. Zelo pogosto pa se doda škroplilnica za uničevanje plevela.

Za obdelavo med vrstami se uporablja kombinacija kultivatorjev in osipalnikov z možnostjo dodajanja trosilca umetnih gnojil, ki je namenjen dognojevanju.

Oglejmo si primer vprežne obdelave brez herbicidov in obdelave s herbicidi pri koruzi.

Obdelava z vprego

1. oranje
2. vlačenje
3. obdelava z okopalnikom
4. gnojenje z mineralnimi gnojili
5. brananje
6. setev
7. brananje
8. okopavanje z okopalnikom
9. okopavanje ročno
10. redčenje
11. okopavanje z okopalnikom
12. okopavanje ročno
13. dognojevanje
14. osipanje

Obdelava s traktorjem in herbicidi

1. oranje s pripeto vlačo
 2. priprava zemlje s sistemom priključkov in tretiranje
 3. setev in trošenje umetnih gnojil k semenu
 4. okopavanje z večvrstnim okopalnikom
 5. okopavanje z večvrstnim okopalnikom
 6. dognojevanje in osipanje
- Razlike so znatne tako v prihranjenem ročnem delu, kot v številu hodov z različnimi priključki.

Kombinacije priključkov, ki opravijo vrsto del naenkrat so nastala predvsem za večje in (Nadaljevanje na 7. strani)

močnejše traktorje. To so lažji priključki, ki ne potrebujejo samo večjo vlečno silo, ampak tudi močnejšo hidravliko, ker so praviloma obešeni na tritočkovni sistem. Sicer izdelujejo tovarne tudi tovrstne priključke za težje traktorje, vendar so ti po učinkovitosti znatno slabši.

Res pa je, da so kombinirani priključki razmeroma dragi. Ker imajo z močnejšimi traktorji tudi večjo učinkovitost in delov-

no sposobnost ni smotno, da jih kupujejo posamezniki.

Tega se zavedajo kmetje tudi drugod po svetu. Zato se opremljajo s takimi stroji skupaj v tako imenovanih strojnih skupnostih. Prav pri obdelavi zemlje, trošenju gnoja, spravilu žit so take skupnosti doživele in še doživljajo največji razmah. Poglejmo si nekatere številke iz Zahodne Nemčije (pokrajina Niedersachsen).

Vrednost strojnih storitev strojnih skupnosti v DM

	1965	1966	1967	Indeks 1967/65
Obdelava tal	9.700	19.400	22.600	233
Spravilo žit	39.600	58.000	83.000	215

Upoštevati moramo, da v teh številkah ni všteta ne vrednost traktorske ure, ne ura traktorista, ampak samo vrednost amortizacije — cene ure rabe priključka. V Nemčiji je tak razvoj šele na začetku, zato je tudi nekoliko hitrejši.

Pri nas imamo že precej izkušenj s skupinsko rabo v okviru strojnih parkov, zadrug in kooperacijskih poslovnih enot. Vendar so bili zaradi majhne izbire priključkov traktorji slabo izkoriščeni.

Tudi v Zahodni Nemčiji sami gre razvoj v smeri formiranja

skupnosti, ki imajo svojega poklicnega plačanega vodjo, ki oskrbuje delo različnih strojev pri kmetih.

Vprašanjem skupinske rabe strojev velja posvetiti na splošno več pozornosti, vsekakor pa je treba poudariti, da so priključki za obdelavo tal med najprimernejšimi za takšen način lastnine in dela zaradi velike delovne zmogljivosti priključkov (50–150 ha v krajšem obdobju — 1 do 3 tedni pri moči traktorja nad 40 KM) in ker ni takšnih nujnih delovnih konic kot na primer pri spravilu krme.

Glinšek ing. Slavko

Pridelovalci hmelja in koruze!

Še je čas, da preprečite škodo, ki jo povzroča prosena vešča na hmelju in koruzi.

Kmetijski inšpektor Skupščine občine Žalec ugotavlja, da je še precej hmeljarjev in pridelovalcev koruze, ki niso odstranili s polj koruznice in jo pokrmili, požgali hmeljevine in s tem preprečili škodo, ki jo povzroča prosena vešča na hmelju in koruzi.

Ker se prosena vešča zadržuje in razvija v koruznem stebelu in hmeljevini, je nujno potrebno koruznico čimprej odstraniti s polj, jo pokrmiti ali sežgati, kar velja tudi za hmeljevino.

Ker je preventivno zatiranje prosene vešče po odloku Skupščine občine Žalec obvezno in pcd kaznivo ter mora biti izvršeno najpozneje do 31. 3., ponovno opozarjamo vse tiste hmeljarje in pridelovalce koruze, ki še tega niso storili, da to storijo čimprej, ker bodo s tem preprečili škodo sebi in tistim, ki so to že storili.

Ivan Glušič, kmet. inž.

Po sklepu DS podjetja razpisuje KK Žalec

JAVNO LICITACIJO

za rabljene kmetijske stroje, traktorje, traktorske priključke in opremo.

Licitacija bo dne 21. aprila 1969 ob 8. uri na delovni enoti Petrovče.

Interesenti, ki se želijo udeležiti licitacije, morajo pred pričetkom licitacije položiti 10% varščino.

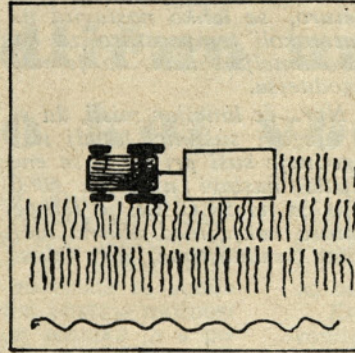
Ogled je možen od 15. aprila dalje od 6. do 14. ure v Petrovčah.

BOCNI ALI ZADENJSKI PRIKLOP NA SAMONAKLADALCU

Pri nakupu samonakladalca se postavlja poleg ostalega tudi vprašanje bočnega ali zadnjega priklopa na traktor. Pri bočnem, kot je znano, vleče

večji teži obremenitev traktorja pri bočnem priklopu znatno večja.

Kakšne so razlike med obema tipoma v praksi? Razlika nastopa predvsem pri vsakodnevni

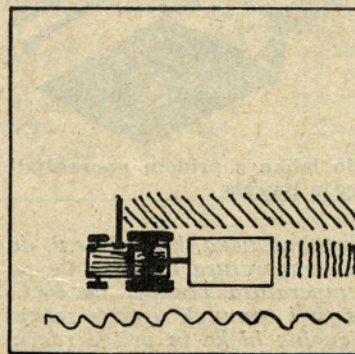

Kocilnica kosi, samonakladalec pobira

traktor prikolico ne za sabo, ampak za koso tako, da lahko prikolica travo pobira neposredno za koso v istem hodu. Pri zadnjem priklopu pa vleče traktor prikolico za sabo tako, da pobira pri košnji prilasta travo v naslednjem hodu, kot jo je pokosil.

Primer: 10 glav živine (10 NZ) potrebuje dnevno 500 kg sveže trave. Če kosimo bolj pogosto je potrebno približno 15 a za ta pridelek.

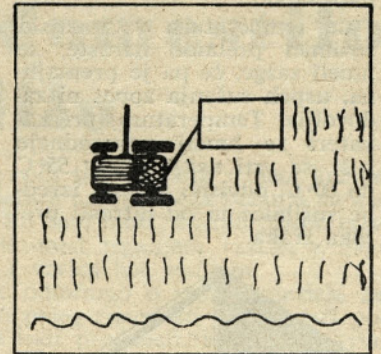
Računajmo, da je parcela dolga 50 m in delovna širina 150 cm. To pomeni 1000 m poti za košnjo in če je bočni priklop tudi v celoti. Če pa je priklop zadenski, pa je potrebno pri 50 m doigi poti 100 m več.

Kocilnica kosi, samonakladalec pobira

Samonakladalec z bočnim priklopom napravi en hod (v obe smeri) manj. Kako je velik, je odvisno od dolžine parcele, na kateri pobira. Traktor pri bočnem priklopu ne vozi po v prejšnjem hodu košeni travi, kot traktor z zadnjim priklopom.

Ostale razlike niso pomembne, za pripomniti je še, da je pri

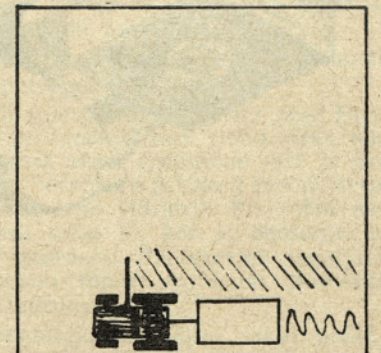

Kocilnica kosi, samonakladalec pobira

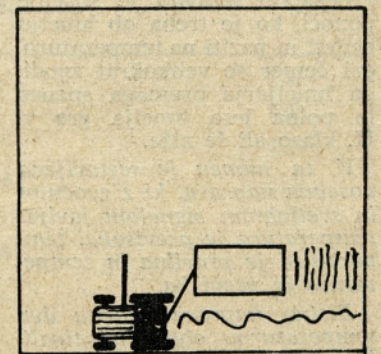
prilasti prilasta. Samonakladalec je izredno primeren prav za vsakdanjo pripravo prilasta, kjer lahko nadomesti praktično pašno-košni sistem.

Izkušnje pri nakladanju suhe mrve pa kažejo, da pri traktorju z nizkim prednjim mostom nastopijo težave pri nakladanju večjih zgrabkov.

Glinšek Slavko

Kocilnica kosi, samonakladalec ne pobira

Kocilnica kosi, samonakladalec pobira

Hmeljarjem se obljublja manj zažganega hmelja

Posebna signalna naprava, ki jo je na pobudo znanega hmeljarja Košeca iz Ločice in drugih sestavil ing. Kočevar, pravočasno opozarja, kdaj je temperatura prešla nevarno mejo ali padla pod dopustno.

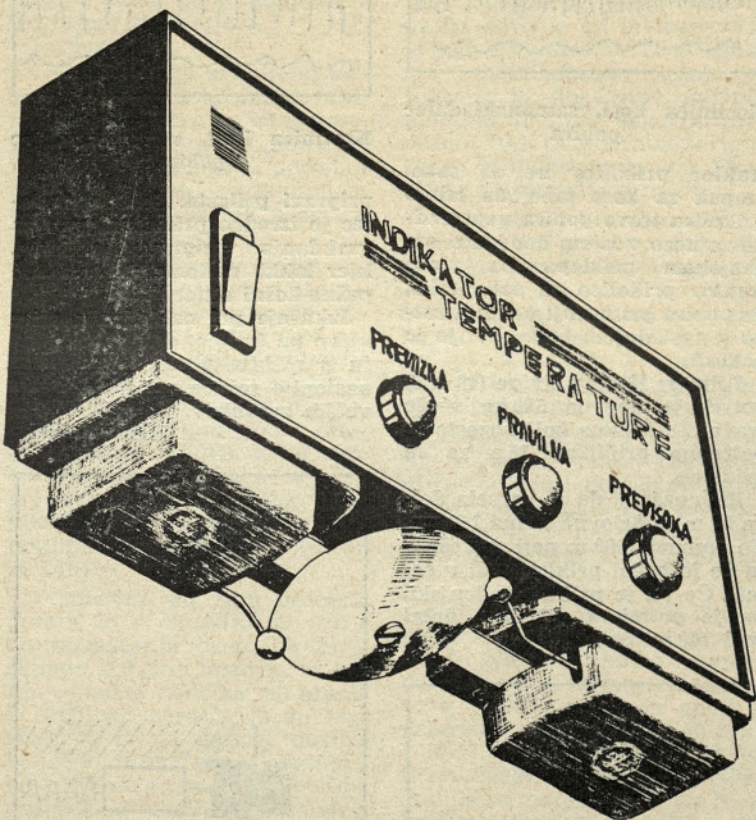
Znano je, da morajo biti hmeljarji pri sušenju hmelja izredno pazljivi, saj že majhna nepazljivost lahko povzroči veliko škodo.

Če temperatura v hmeljski sušilnici prehudo naraste, se hmelj zažge, če pa je premajhna, uspeh sušenja zopet ni zadovoljiv. Temperatura, pri kateri se hmelj najugodneje suši, se vrti nekje okrog 55° C do 60° C, odvisno pač od izvedbe sušilnice in od hitrosti pretoka zraka.

žita električni zvonec in prižgeta signalno lučko.

Obe temperaturni tipali, za previsoko in za prenizko temperaturo, se lahko nastavita na katerokoli temperaturo za katero hmeljar meni, da je najugodnejša.

Npr.: če hmeljar misli, da se v njegovi sušilnici hmelj najugodneje suši pri 55° C, se eno tipalo nastavi npr. na 60° C eno pa na 50° C. Če bo temperatura nekje med obema mejnima vrednostima, gori zelena

Nakazovalec temperature, ki ga bodo lahko s pridom uporabljali hmeljarji pri sušenju hmelja

Posebno težavno je sušenje ponoči, ko je treba ob hmelju bedeti in paziti na temperaturo, pri čemer se velikokrat zgodi, da hmeljarja premaga spanec in polna lesa hmelja gre v II. klaso ali še niže.

V ta namen je sestavljena posebna naprava, ki z zvočnim in svetlobnim signalom javlja: temperatura je previsoka, temperatura je pravilna in temperatura je prenizka.

Bistvo naprave tvorita dve temperaturno občutljivi tipali, ki se vgradita tik pod spodnjo lesno in ki pri določeni poljubno nastavljeni temperaturi spro-

signalna lučka, kar pomeni, da je temperatura ugodna. Če pa temperatura poskoči na 60° C, se tisti trenutek ugasne zelena signalna lučka in prižge rdeča, istočasno pa se sproži tudi električni zvonec, ki opozarja hmeljarja na bližajočo nevarnost. Enako se zgodi, če temperatura pade na 50° C, samo da se v tem primeru prižge modra lučka in ugasne zelena. Napravo je možno priključiti na napetost 220 V ali pa na dve ploščati bateriji.

Preizkus in merjenja na prototipu so pokazala zelo dober uspeh, saj je temperaturno ti-

palo reagiralo z vklopom in izklopom signalnega zvonca na spremembo temperature od 0,5° C—1° C. To pa je daleč zadovoljiva preciznost.

Največja ugodnost naprave je v njeni cenenosti, saj bo kompletna naprava predvidoma stala samo 350 din, in si jo bo zato lahko privoščil vsak napreden hmeljar. Denar vložen v napravo se bo že v eni sezoni poplačal, če pomislimo, da

je pri eni zažgnani lesi hmelja škoda približno za 200 din.

Omembe vredno je tudi to, da lahko signalni zvonec napeljete poljubno daleč npr. v hišo in tako na dveh mestih opozarja na nevarnost.

Vse informacije o napravi lahko dobe hmeljarji pri ing. Kočevar Jožu, Ločica pri Polzeli ali pa pri Divjak Rudiju, Polzela.

K. J.

Sedaj je čas za zgodnje spomladansko zatiranje ameriškega kaparja

Ameriški kapar — najnevarnejši škodljivec sadnega drevja — že vrsto let resno ogroža obstoj naših sadovnjakov.

Ugotovljeno je, da biološki potencial ameriškega kaparja pri nas narašča, naravna smrtnost čez zimo pa počasi, toda vztrajno pada in sicer od 90 % na 60 %.

Ameriški kapar najbolj ogroža privatne sadovnjake, kjer je v večini primerov opravljeno enkratno škropljenje, ki je včasih opravljeno bolj površno in celo v neočiščenih sadovnjakih.

Iz navedenega sledi, da je obvezno opraviti najmanj enkratno škropljenje z učinkovitim kemičnim sredstvom, ki uniči ameriškega kaparja. To škropljenje se lahko opravi sedaj, kot zgodnje spomladansko.

Kot učinkovito kemično sredstvo proti amerškemu kaparju lahko sedaj uporabljate FOLIDOL OLJE v koncentraciji 0,5 do 0,75 l oz. 1 liter na 100 l vode. Koncentracijo od 0,5 l na en liter pa navzgor priporočamo v bolj zanemarje-

nih sadovnjakih. S tem škropljenjem lahko istočasno uničite tudi jabolčnega cvetožerja in druge škodljivce. Temu sredstvu še dodajte 0,30 kg bakrenega apna na 100 l vode za preventivno škropljenje proti škrlupu.

Škropljenje sadnega drevja lahko izvršijo lastniki ali uporabniki sadnega drevja sami ali škroplilne ekipe področne kmetijske organizacije.

S škropljenjem je nedovoljeno povzročati škodo s strupenimi kemičnimi sredstvi drugim osebam, predvsem ne zastrupljati in uničevati divjadi, rib in čebel. Zato obvezno upoštevajte navodila na embalaži kemičnih sredstev.

Za škropljenje dobro opremljena ekipa z obrata Vransko

Po odredbi o varstvu čebel pred kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin (Uradni list SRS, št. 6/66) morajo izvajalci škropljenja, ki bodo uporabljali kemična sredstva, škodljiva za čebele, obvestiti o tem čelablarje najmanj 48 ur pred škropljenjem v oddaljenosti do 3 km.

Med strupena kemična sredstva za čebele spada tudi folidol olje. Škropljenje je treba opraviti vestno, natančno in dosledno tako, da je celotno drevo obrito s škropivom, ker le na ta način bo zatiranje ameriškega kaparja učinkovito.

Učinkovitost zatiranja ameriškega kaparja pri zgodnje spomladanskem škropljenju bomo ugotavljali v mesecu maju, to je en mesec po škropljenju, z ugotavljanjem smrtnosti kaparja, ki mora biti pri kvalitetnem škropljenju najmanj 95 odstotno.

Vzorci eno- in dvoletnega lesa bomo jemali v sadovnjakih, kjer so opravljali škropljenje lastniki sami ali škropilna ekipa področne kmetijske organizacije.

Sadjarji, ki še niso očistili sadnega drevja, naj to store takoj, ker bodo škropilne ekipe škropile le očiščene sadovnjake!

Zavedajmo se, da s temeljitim čiščenjem in škropljenjem drevja koristimo sebi in družbi!

Ivan Glušič, kmet. inž.

Razvoj metod planiranja in obračunavanja stroškov

Glede na ugotavljanje stroškov ločimo tri osnovne metode obračunavanja stroškov:

1. obračun stroškov po dejanskih stroških;

2. obračun po normalnih stroških (dopolnjen glede na metodo planiranja — obračun po planskih stroških) in

3. obračun po standardnih stroških;

4. v zadnjih letih se pojavlja še četrta metoda, tj. metoda obračuna z variabilnimi stroški (direct costing), ki jo kot metodo obravnavamo predvsem zaradi posebnosti pri vrednotenju zaloga.

V praksi ne najdemo absolutno čisto eno od navedenih metod, temveč se le-te med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Ker so se metode obračunavanja stroškov prenesle tudi v področje planiranja stroškov, uporabljamo enake metode pri planiranju stroškov (izjema je samo metoda obračuna po dejanskih stroških).

Prve tri metode so se razvile iz industrijskega načina kalkuliranja in jim je osnovni namen **določiti lastno ceno na podlagi kalkuliranja vseh stroškov**. Razlika do prodajne cene je dobiček oz. izguba. Obračun z variabilnimi stroški se je razvil iz trgovskega gledanja na kalkulacijo tj. retrogradno: **prodajna vrednost mora kriti vse časovno odvisne stroške in variabilne (od količine izdelkov oz. storitev odvisne stroške), ki so bili realizirani**. Pri obračunu po dejanskih stroških (gledano iz teoretičnega stališča) se vsi stroški evidentirajo v dejansko nastali višini in tako obračunavamo vrednost proizvodnje. Cenovno je to izraženo takole: $\text{Dejanski potroški} \times \text{dejanska cena} = \text{dejanski stroški}$. Prenos v realizirane stroške se izvrši v razmerju s skupnimi vkalkuliranimi stroški. V naši praksi čistega dejanskega obračuna ni, temveč se prepleta z obračunom po normalnih stroških. Naši predpisi namreč omejujejo nekatere potroške, ki se lahko vkalkulirajo kar pomeni, da so tudi pri dejanskem obračunu nekatere vrste stroškov vkalkulirane v višini, ki jih je podjetje sprejelo kot normalo (npr. odstotek investicijskega vzdrževanja).

Pri obračunavanju po dejanskih stroških nastopa časovna stiska pri obračunu proizvodnje po delovnih enotah, ker je treba sinhronizirano obračunati vse faze poslovnega procesa, kot so se razvijale in pri tem še upoštevati stroške medobratnih storitev raznih enot. Obračun teh

storitev po dejanskih stroških pa je mogoče izvršiti šele ob zaključku dokončanega razdobja, ko so nam znani vsi stroški. Zaradi prenosa splošnih stroškov na nosilce po dejanskih stroških moramo počakati do končnega obračuna, **da lahko določimo dejanske lastne cene** in obračunamo dokončano in nedokončano proizvodnjo, ki smo jo medtem lahko že delno realizirali. Ta metoda obračunavanja je kaj hitro pokazala svoje osnovne pomanjkljivosti, ko je bilo treba odgovoriti na tale vprašanja:

1. kakšne podatke uporabljati pri poslovnih odločitvah, ko so dejanski stroški že zaradi tehnike obračunavanja le zgodovinski podatki;

2. kdo v podjetju ali delovni enoti vpliva na nižjo ali višjo lastno ceno oz. na takšen ali drugačen dohodek;

3. ali je dosežena lastna cena tista, ki odgovarja določenim pogojem poslovanja;

4. ali so lahko dejanski stroški določenega obdobja res prava osnova za poslovne odločitve, posebej še, če ne gre za polno izkoriščanje kapacitet itd.

Razglabljanja v tej smeri so privedla do prehoda na **obračunavanje z normalnimi stroški**. Gospodarska organizacija predvideva na podlagi dogajanj v preteklem obdobju bodoči obseg poslovanja. Po tem obračunu predvidevamo stroške porabe materiala in časa ter vse ostale primarne stroške na podlagi očiščenih stroškov preteklega obdobja. S planom tudi določimo normalne kalkulacijske stopnje za razporeditev splošnih stroškov in režije. V normalni višini določene planske cene ponostavljajo tehniko obračunavanja, razen tega pa je iz podatkov določenih s planom po normalnih stroških in iz dejanskega obračuna mogoče ugotoviti:

— razlike med dejansko in normalno porabo materiala in časa,

— razlike med dejanskimi in normalnimi stroški v DE in za podjetje kot celoto,

— z obračunom smo hitreje končali, ker lahko vse storitve in proizvode sproti obračunavamo po normalnih lastnih cenah določenih s planom.

Še tako skrbno pregledani stroški preteklega obdobja nam ne dajejo zagotovila, da smo jih določili v ustrezni višini. Odrejanje višine stroškov in obsega poslovanja se vse preveč naslanja na pretekla dogajanja in premalo na podrobnejše planiranje delovanja podjetja ob upo-

števanju izkoriščenja kapacitet, potreb tržišča itd.

Na podlagi podrobno sestavljenih planov določeni normativi potroškov dopolnjujejo metodo z normalnimi stroški, ki jo obravnavamo kot metodo **obračuna po planskih stroških** in ki predstavlja **prehod na obračun s standardnimi stroški**.

Postavljanje standardov ni enostavno, ker so standardi lahko le take velikosti, ki so postavljeni na znanstveni osnovi, ne pravi ob upoštevanju vseh komponent, ki bodo vplivale na odvijanje poslovnega procesa. Iz tega sledi, da imamo šele začetne pogoje za obračun s standardnimi stroški tj. za postavljanje količinskih standardov, vrednostnih pa le nekaterih za krajše obdobje.

Kratkoročno planiranje z uporabo standardov, vsaj v takšnem obsegu kot ga dovoljuje naša praksa, pa daje že mnogo širše možnosti za analizo poslovanja DE in tudi realnejšo osnovo pri uporabi rezultatov te metode planiranja in obračunavanja stroškov za nagrajevanje po vloženem delu in uspehu.

Vse doslej navedene metode predstavljajo različne načine ugotavljanja lastne cene po kateri se evidentira določena proizvodnja. Ugotavljanje direktnih stroškov po nosilcih pri nobeni od navedenih metod ni posebej problematično, skoraj neresljivo vprašanje nastopa pri razporeditvi splošnih stroškov PE in upravnih stroškov na nosilce. Z letnim planom se odredajo osnove za razporejanje teh stroškov na nosilce, vendar vzporedno z vprašanji:

1. ali so tako določene lastne cene realne ali ne, oz. ali je uspeh po enoti pravilno prikazan?

2. kaj bi nastopilo, če bi se proizvodjal le en izdelek tj. tisti, ki nam bi po takšnih kalkulacijah dajal največji dobiček?

3. ali bi v takšnih primerih tudi dosegli optimalni dobiček?

Neučinkovitost določanja lastne cene oz. uspešnosti prodaje posameznega proizvoda pri uporabi navedenih metod, katere določajo polno lastno ceno, je bila povod za nastajanje nove metode planiranja in obračunavanja stroškov tj. **metode obračuna z variabilnimi stroški (direct costing)**. Osnova obračuna z variabilnimi stroški je striktna delitev stroškov na fiksne in variabilne, poračunavanje fiksnih — časovno odvisnih z uspehom poslovanja, ter vrednotenje zaloga le z variabilnimi stroški.

(Nadaljevanje na 10. strani)

KROMPIR

Krompir je zahtevna rastlina. Pridetek bo le tedaj obilen če:

- sadimo zdravo seme,
- krompir pravilno in zadostno gnojimo in oskrbujemo,
- pravočasno uničujemo hrošča in zatiramo plešen.

Uporablaj semenski krompir, kajti zdravo in priznano seme v celoti izkoristi dodano hrano!

OSNOVNO GNOJENJE:

Gnojila kg/ha	
N gnojila	200—400
P gnojila	400—800
K gnojila	200—300
ali	
Nitrofoskal	600—1200
in	
hlevski gnoj	200—300 q

DOGNOJEVANJE:

100—200 kg N gnojil.

Po zaoravanju hlevskega gnoja in pred brananjem trosimo bodisi nitrofoskal ali pa fosforna in kalijeva gnojila ter tik pred saditvijo en del dušičnih gnojil.

Pred osipanjem krompirja dognojimo s 100—200 kg/ha nitramonkala ali amonsulfata.

(Nadaljevanje z 9. strani)
Dejstvo, ki ga vsekakor moramo poudariti, je, da pomeni direct costing prvenstveno delitev stroškov in šele sekundarno metodo za ocenitev zalog. S tega vidika je treba posvetiti pozornost učinku, ki ga ima DE na ugotavljanje dohodka oziroma izgube.

Poznamo dve veliki skupini stroškov:

a) variabilni, ki se spreminjajo v razmerju z obsegom poslovanja,

b) fiksni, na katere obseg po-

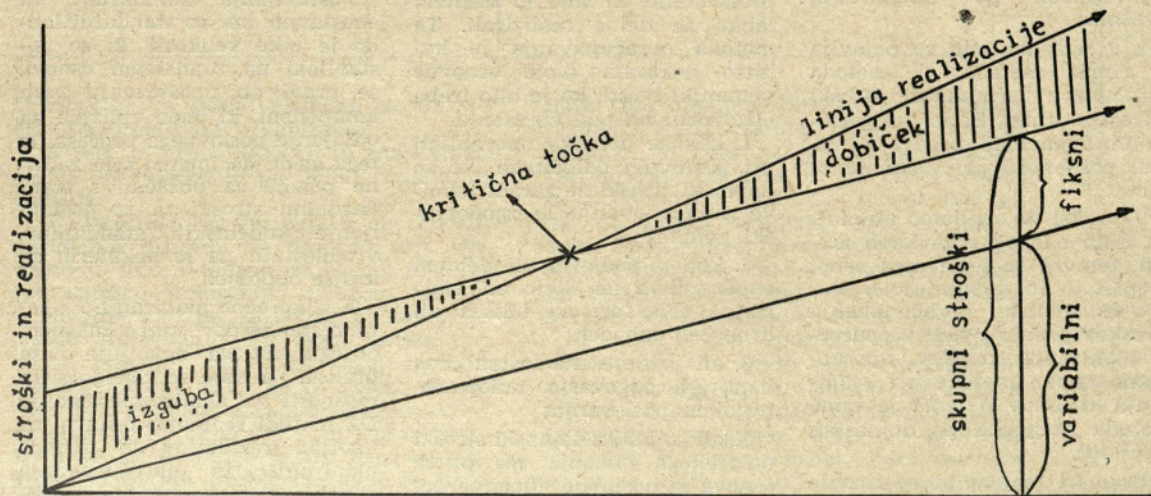
nastali v proizvodnji in poslovanju nasploh.

Pri metodi **proizvodnega vrednotenja zalog** se ustrezne količine vrednotijo le s poslovnimi stroški in vkalkuliranimi osebni dohodki, ki se bodisi posredno ali neposredno pojavljajo v proizvodnji. Prodajni stroški uprave in prodaje in kalkulatívni OD uprave in prodaje nastopajo kot odbitna postavka od celotnega dohodka, torej se morajo kriti le iz realizacije, fiksni stroški pa so kalkulatívni element lastne cene.

— metodo obračuna po normalnih stroških,

— metodo obračuna po standardnih stroških,

— glede na striktno delitev stroškov na fiksne in variabilne in na ocenjevanja zalog le z variabilnimi stroški, še metodo **direct costing** oz. obračun z variabilnimi stroški, kjer pa se potroški obračunavajo po dejanskih, normalnih (planskih) ali standardnih stroških.

slovanja nima nobenega vpliva oz., ki so enaki v vseh časovnih obdobjih,

aa) variabilne stroške dalje delimo v:

— proporcionalne, ki so v popolnem sorazmerju z gibanjem proizvodnje,

— progresivne, ki rastejo relativno hitreje kot raste proizvodnja,

— degresivne, ki rastejo relativno počasneje kot raste proizvodnja.

Obvezna razčlenitev stroškov na variabilne, tj. takšne, ki so v razmerju z obsegom proizvodnje (material, storitve, direktni OD itd.) in na fiksne-stalne tj. takšne, ki so stalne velikosti glede na časovno obdobje, je osnova za planiranje in obračun z variabilnimi stroški.

Tak diagram lahko narišemo le, če so nam znani fiksni stroški, to je, če smo ločili stroške na fiksne in variabilne. Pri DC sistemu ne porazdelujemo fiksnih stroškov po enoti proizvoda, kar pomeni, da ugotavljanje finančnega rezultata na enoto pri pestri proizvodnji ni enostavno. Po enoti so nam znani le variabilni stroški. **Osnovno je to, da nobeden izdelek ne more doseči dobička, ampak lahko krije le povečane variabilne stroške in ustvari prispevek za kritje fiksnih stroškov ter doprinese k skupnemu dobičku.**

Vrednotenje zalog je še ena specifičnost te metode. Pri polnem vrednotenju zalog se te ocenjujejo z vsemi stroški, ki so

Pri uporabi variabilnega vrednotenja (direct costing) pa zajema cena za vrednotenje zalog ves variabilni del poslovnih stroškov v proizvodnji in variabilni del direktnih OD. Fiksni stroški in OD proizvodnje in upravni stroški predstavljajo odbitno postavko od celotnega dohodka. Ker je od pravilne delitve fiksnih in variabilnih stroškov odvisna cena zalog, je delitev stroškov v ti dve grupi ena izmed zelo pomembnih nalog.

Pri DC lahko teoretično uporabljamo tako metodo po dejanskih, po normalnih oziroma planskih ali po standardnih stroških, praktično pa pride v poštev le metoda obračuna po planskih stroških. Planiranja in obračuna z variabilnimi stroški zaradi tega ne bi mogli obravnavati kot specifično planiranje in obračunavanje stroškov, temveč le kot obliko fleksibilnega obračuna s standardnimi stroški, ki ločeno obravnava variabilne in fiksne stroške.

POVZETEK

1. Iz kratkega pregleda razvoja metod planiranja in obračunavanja stroškov povzemamo, da je v sodobnih metodah težišče obračuna preneseno iz stroškovnih nosilcev na stroškovna mesta (pri nas na PE), kjer se tudi pojavlja odgovornost za stroške.

2. Glede na način obračunavanja stroškov uporabljamo:

— metodo obračuna po dejanskih stroških,

3. S stališča kalkuliranja ugotavljamo po prvih treh metodah planiranja in obračunavanja stroškov lastno ceno na enoto, ki

vključuje vse stroške, pri obračunu z variabilnimi stroški pa ocenimo zaloge le z variabilnimi stroški, a fiksne stroške poračunamo z uspehom. Kalkulacija po tej metodi izgleda takole:

a) celotni dohodek	CD
b) variabilni stroški	VS
c) bruto uspeh (a-b)	BU
č) fiksni stroški	FS
d) neto uspeh (c-č)	NU

4. Iz definicije DC izhaja, da je DC prvenstveno striktna delitev stroškov in šele sekundarna metoda za ocenitev zalog. Osnovni namen striktno delitve stroškov na del, ki ima fiksni značaj in na variabilni del, ki je odvisen od obsega poslovanja, je pokazati vpliv fiksnih stroškov na uspeh poslovanja in ugotoviti kritično točko stopnje zaposlitve in višino prodajnih cen, ko se podjetju še izplača proizvajati določen proizvod.

5. Ocenjevanje zalog le z variabilnimi stroški je sekundarnega značaja, vendar ima takšno ocenjevanje v perspektivi določene prednosti. Vsaka DE bi bila sigurnejša glede svojega materialnega položaja, znižala bi se poraba obratnih sredstev, delila bi res samo tisti dohodek oz. presežek ustvarjene vrednosti, ki ji je bil tržno priznan; povečala bi se skrb za čimvečjo prodajo in ne le za proizvodnjo.

Naraks

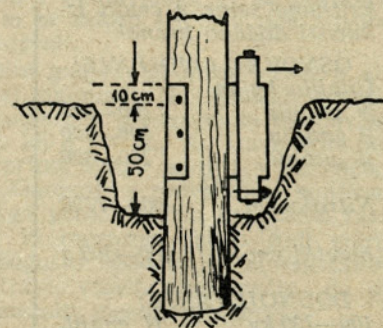
TUDI LESENA ŽIČNICA LAHKO VZDRŽI 30 LET

Leseni drogovi, katere uporabljamo za hmeljišča, so najbolj primerni kostonjevi in pa akacijevi. Kakor hitro drogove vgradimo v zemljo, so ogroženi zaradi trohnenja in to najbolj na spodnjem delu, to je na prehodu v zemljo. Drogovi, ki niso impregnirani, le redkokdaj pričnejo gniti znotraj, temveč na površini. Kostonjev in akacijev les je prepojen s prirodnimi impregnacijskimi snovmi — čreslovino.

Vgrajeni drogovi v hmeljski žičnici pričnejo gniti že isto leto in drogovi pri desetih letih, ki so slabše kakovosti in tanjši, postanejo neuporabni, žičnica se lahko poruši. Zato je potrebno, da jih zamenjamo z novimi. Med petnajstim in osemnajstim letom pa je potrebno vse drogove zamenjati z novimi. Hmeljska žičnica je grajena še iz ostalega materiala, ki je po vrednosti še dražji od drogov, trajnost tega materiala (žične vrvi, nateznih vijakov itd.) je okrog 30 let.

Zaradi tega bi lahko s pri-

merno zaščito proti trohnenju lesa podaljšali življenjsko dobo drogov tako, da bi vskladili življenjsko dobo celotnega vgrajenega materiala na vsaj 30 let. Seveda morajo biti izbrana

Prikaz Welmanit-TS samolepljive bandaže ob namestitvi na drog

taka sredstva za zaščito drogov, da je možna naknadna zaščita in da je zaščita drogov cenejša kot zamenjava z novimi.

V primeru, ko so drogovi že vkopani in nagniti, pridejo

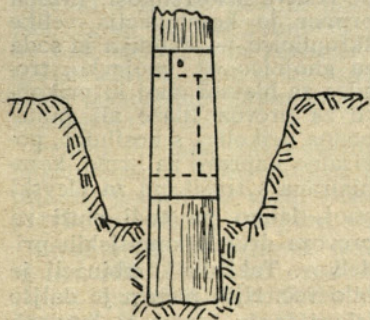
v poštevek najbolj Wolmanit-TS bandaže in Wolmanit — TS kape. Seveda je priporočljivo, da se že nov drog zaščiti proti trohnenju.

Wolmanit TS bandaža je sestavljena iz dveh delov. Nosilec Wolmanit — TSK paste, v kateri so kot glavne komponente zastopani bifluoridi in kromati, je penasta masa. Sestav paste je takšen, da s pomočjo vlage, ki je v lesu, v obliki raztopine globoko prodira v notranjost droga. S to vrsto bandaže lahko zavarujemo neimpregnirane in impregnirane droge.

Drugi del bandaže je elastična PVC folija. Na robovih PVC folije in na koncih je posebno lepilo za lepljenje bandaže na drog. S tem je bandaža tudi površinsko zavarovana pred direktnim izpiranjem. Z lepilom lahko lepimo na suh ali moker les. Istočasno na lepilo ne vplivajo zunanje temperature, kar zagotavlja trajno lepljivost.

Bandaža Wolmanit TS je izdelana v različnih dimenzijah za droge do 22 cm premera, 24 in 28 cm premera, a višine so vedno iste.

Zaščita je zelo enostavna in hitro izvedljiva. Pri novih drogovih opravimo bandažiranje ko drog stoji v jami, ki še ni zasuta. V starih žičnicah pa je potrebno skopati jamo okrog

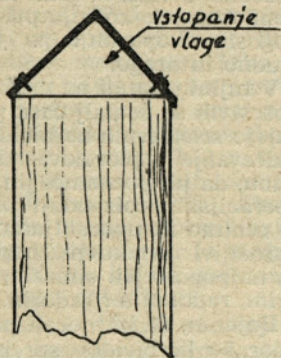

Pritrjena bandaža Wolmanit-TS na drog

droga globine 50—60 cm in v širino 20 do 30 cm tako, da lahko opravljamo vse faze dela. Najprej ugotovimo, če je drog še zdrav in sposoben prenesti vse faze obremenitve v žičnici. Po drogu udarilo s klavdom in po glasu ugotovimo, če ni v sredini trhel. Če je drog v sredini zdrav, ga pri tleh očistimo (25 cm nad površino zemlje, na dolžini 70 cm). Trhlubo odstranimo s strgalom ali sekirico, zdravega lahko samo dobro očistimo z žično ščetko.

Nato pritrdimo en konec bandaže na drog s tremi žeblički tako, da je zgornji del penaste mase 10 cm nad površino zemlje in da je sloj zaščitne paste obrnjen proti drogu. Bandažo rahlo povijemo v smeri urnega kazalca. V naslednji fazi odvi-

jemo 10 cm PVC vodotesne folije in jo z roko pritisnemo na zgornji in spodnji rob droga ter prično povijati penasti del bandaže, in rahlo zategujemo. S tem dosežemo, da se elastična blazina bandaže oprime površine. Izbrati moramo pravilno dolžino bandaže, da prekrijemo celotni obod droga. Če je penasti del bandaže predolg, prekrijemo začetni del bandaže,

Welmanit-TS kapa nameščena na vrh droga

ker s tem ne povzročimo nikakršne škode. PVC folijo odvijamo po 10 do 20 cm in sproti lepimo na drog. Ko smo PVC folijo odvili do konca, spodnji in zgornji rob še enkrat dobro zagladimo z rokami. Z zaglajevanjem v smeri povijanja zagotovimo popolno tesnitev bandaže. Nato še z žebličkom pritrdimo zgornji rob PVC folije. Pred samim zasipanjem še zgornji rob bandaže povijemo s perforirano pločevino, ki ima nalogo, da preprečuje razne poškodbe in zastropitve divjadi. Pri zasipu jame je potrebno paziti, da ne poškodujemo bandaže. Zasipajmo z zemljo, ki jo sproti teptamo. Ob drogu nasujemo malo višje, da voda lahko odteka.

Pri celotnem delu bandažiranja je potrebno uporabljati zaščitne rokavice. Zaščitni sloj bandaže je namreč koncentrat strupov, ki so topljivi. Med delom ne smemo kaditi, ne jesti in se brisati po obrazu ali goli koži. Po delu se pošteno umijmo!

Seveda bo vsakega zanimalo, ali se plača vse to delo? Če se spomnimo nazaj, da se življenjska doba droga, ki je od 12—18 let, z enkratno bandažo podaljša za 8 do 10 let, bomo videli, da se z dvakratnim bandažiranjem bolj izplača izvršiti vsa ta dela, kakor pa zamenjati neuporabni drog z novim.

Wolmanit — TS bandaža stane od 15,00 do 17,50 N-din, z ozirom na debelino droga. Wolmanit — TS kapa Ø 15 cm pa 4,20 N-din. Če računamo izkop po jami 0,3 m³ zemlje, čiščenje droga in nastavitev ter pritrditev kape na vrh droga, znese to

s prevozom bandaž 27,10 N-din.

Če postavljamo na njivo nov drog, izkopljemo novo jamo, ponovno postavimo drog in na drogu opravimo vsa potrebna dela pri odstranjevanju in ponovnem nameščanju žičnih vrvi, nas stane od 96,00 do 100,00 N-din.

Da opravimo dvakratno zaščito droga, nas stane 54,20 N-din. S tem dosežemo, da bo drog vzdržal najmanj 30 let v hmeljišču, kar je v poprečju dvakratna življenjska doba droga.

Iz vsega tega je razvidno, da se bolj izplača zavarovati drog proti trohnenju, kakor pa ga zamenjavati z novim, saj v najslabšem primeru prihranimo razliko v znesku 41,80 N-din pri drogu.

Za primer vzemimo hmeljsko žičnico, ki je predvidena za

dobro 22 let. Pri njej lahko dosežemo že trajnost samo z enkratno zaščito bandaže. V tem primeru se nam zaščita droga še toliko bolj izplača, ker prihranimo 68,90 N-din pri drogu.

Prikrat izračunov jasno govori v korist zaščite droga in je nujno, da pričnemo s tem delom. Za to delo lahko koristimo sredstva, ki so namenjena za vzdrževanje žičnic. Namesto, da zamenjamo droge, je boljše, da jih še prej zaščitimo in jim podaljšamo trajnost. V prihodnje bi kazalo zaščititi še nove droge in preprečiti začetek trohnenja. Tako bi se znebili strahu pred rušenjem hmeljskih žičnic pred obiranjem.

Geom. Sajovec Janez

PRIDELOVANJE KORUZE

Koruza spada med žita. Pri vseh važnejših kmetijskih rastlinah, tako tudi pri žitih, smo z intenziviranjem proizvodnje prehajali iz obdobja setve primernih žitnih vrst v obdobje setve ustreznih žitnih sort. Zdaj, ko si prizadevamo, kar se da veliko pridelati, lahko kolikor je v naših ravnih razmerah sploh dosegljivo in gospodarno, se ne zadovoljimo več z najrodovitnejšimi sortami, temveč zahtevamo vsaj pri koruzi — *hibride*. Izkušnje in izsledki kažejo, da so hibridi proizvodno zmogljivejši, odpornejši proti boleznim, da hitreje rastejo in da imajo še več drugih koristnih lastnosti, kot pa stare sorte (prof. Mikuž).

Z uporabo kakovostnega semena primernih hibridnih sort koruze in z izboljšano agrotehniko smo dosegli pri nas mnogo višji pridelek kakor z navadno koruzo. Na boljših posevkih so pridelali naši koooperanti tudi 70 do 80 q/ha zrna, najboljši pridelovalci pa se približujejo pridelku 100 q/ha zrna. Na žalost je še veliko njiv posejanih z domačo koruzo ali doma razmnoženim semenom, kjer imamo pridelke le 30 in nekaj več q na ha.

Iz uspehov, ki jih nekateri dosegajo s pravilno izbiro hibridnih sort semena in izboljšano agrotehniko, lahko zaključimo, da je tudi pri nas mogoče doseči (višje) pridelke koruze. Zaradi različnih napak dostikrat izostanejo željeni in pričakovani pridelki.

Napake pri pridelovanju so zelo različne: izbira neprimerne sorte ter uporaba slabega semena, pomanjkljiva obdelava zemlje, nezadostno in nepravilno gnojenje ter prerodka setev itd.

Koruza je pomembna krma v živinoreji. Zato je potrebno koruzi še odstraniti nekatere dosedanje pomanjkljivosti: uvajati še bolj sodobne tehnološke postopke, ki zagotavljajo ne le velike, temveč tudi ekonomske pridelke.

Pridelovanje koruze velja izboljšati in poceniti. Zato je treba zlasti:

- izrabiti za koruzo prikladna tla,
- posejati ustrezno hibridno sorto,
- dovolj in pravilno gnojiti,
- posejati tako, da je najboljša gostota posevka,
- posevke moramo očistiti plevelov,
- pridelovanje moramo mehanizirati.

Koruza uspeva najbolje v globoki humozni nekoliko težji zemlji. Zelo lahka in plitva še posebno zelo vlažna in težka zemlja ni primerna za koruzo.

Dobra priprava njive ni odločilna le za dobro uskladitev semena, temveč tudi za celoten razvoj posevka.

IZBIRA USTREZNIH SORT

Hibridne sorte so se ponekod po svetu in tudi pri nas pokazale mnogo bolj rodovite od navadnih sort. Za izbiro ustreznih hibridov so važne klimatske razmere. Za predalpsko nižinsko podnebno območje, kamor spada tudi Savinjska dolina, niso podnebne razmere najbolj ugodne za razvoj in dozorevanje poznih zelo rodovitnih hibridov. Vsota srednjih dnevnih temperatur znaša 2450—2550^oC in obdobje brez mraza traja okoli 150 dni. Ker je to obdobje kratko, moramo izbrati zgodnje sorte. Ker pa obstoji raz-

(Nadaljevanje na 12. strani)

merje med ranostjo sorte in njeno rodovitnostjo, postane pri izbiri zelo zgodnjih sort ekonomičnost pridelovanja lahko problematična. Z zvečano gostoto posevka, ki jo zgodnje sorte prenesejo, lahko delno nadomestimo večjo rodovitnost rastlin poznejših sort.

Kmetijski inštitut Slovenije dela proizvodne poskuse s hibridno koruzo. Triletni poprečni pridelok priporočenih hibridnih sort, ki so za našo dolino ustrezne, preizkušenih v sortah poskusnih na lahkih plitvih tleh v Staršah pri Ptuj, znaša 103,4 q na ha suhega zrnja v poizkusih na težkih tleh v Jablah pri Ljubljani pa 97,1 q na ha zrnja.

V jugoslovansko sortno listo vpisane tuje in domače hibridne sorte so dale v triletnih ekoloških poskusih v Staršah in Jablah naslednje poprečne pridelke suhega zrnja (v q/ha):

Jable Starše

Sorta		
Sorte iz razreda 200		
Wisconsin 270	87	90,4
Austria 266	92,5	101,2
Austria 290	106,2	113,6
Sorte iz razreda 300		
Wisconsin 355 A	92,5	92,8
Austria 390	101,5	110,2
Bc 360	102,9	112,6

Med zgodnjimi sortami (iz razreda 200) je austria 266 in še zlasti austria 290 mnogo rodovitnejša kot wisconsin 270. Wisconsin 270 bi pri nas sejali le v hribovitih obrobni predelih. Oba avstrijska hibrida sta poltrdinki in sta dobro prilagojena hladnim in vlažnim rastnim razmeram ob vskalitvi in prvem obdobju rasti. V pridelovanju razširjeno srednjegodnjo sorto wisconsin 355 A pa prekašajo po rodovitnosti avstrijska poltrdinka austria 390, ki tudi dobro prenese neugodne pomladanske rastne razmere in jugoslovanski hibrid Bc 360 (Silc). Te sorte so za nas ustrezne.

GNOJENJE

Pridelek 70 q zrnja na ha iz črpa iz zemlje 200 kg čistega dušika (N), 75 kg čistega fosforja (P_2O_5) in 218 kg čistega kalija (K_2O). Koruza torej potrebuje veliko dušika in kalija. Nekaj hranil je že v zemlji. Te ugotovimo z analizo zemlje. Razliko je potrebno dodati z gnojem in gnojili.

Razen hlevskega gnoja je za dober pridelok treba gnojiti še z najmanj naslednjimi količinami gnojil:

dušična gnojila kalkamon (20 %) okoli 400—500 kg/ha
fosforna gnojila superfosfat (17 %) okoli 400 500 kg/ha
kalijeva gnojila kalijeva sol (40 %) okoli 300—350 kg/ha

Razen enostavnih gnojil lahko uporabljamo tudi nitrofoskal npr. 650 do 750 kg na ha, NPK 10—10—20, manjkajočo količino dušika (ca. 100 kg/ha kalkamona) pa potrosimo ob času rasti, kakor pravimo, pod list. Če imamo drugačne nitrofoskale, moramo dodati ustrezno še kalija.

Večji del fosfornih in kalijevih gnojil oz. nitrofoskala zavržemo ali s kultivarjem spravimo v zemljo. Če uporabljamo enostavna gnojila, bomo približno 1/3 dušičnih gnojil (nitromonkala) potrosili pred setvijo, ostali del potrosimo v enem ali dveh obrokih med vrste koruze. Prvi obrok, ko ima koruza 4—6 listov, drugi obrok, ko so rastline 80—100 cm visoke. Če potrosimo nitrofoskal, je prav tako potrebno posevek dognojiti z nitromonkalom.

CAS SETVE IN GOSTOTA

Hibridne sorte koruze lahko sejemo nekoliko pozneje, ko je zemlja že dovolj ogreta, vendar ne prevlažna. Ob setvi naj bo zemlja ogreta vsaj na 10° C. Koruzo sejemo ob koncu aprila, če ne zadržujejo vremenske prilike. Seme ne sme priti pregloboko v zemljo, zlasti ne na težji zemlji. Tako sejemo okoli 4—6 cm globoko. Na lažji zemlji je potrebno sejati nekoliko globlje, vendar ne več kot 8 cm.

Kljub pravilni izbiri sort in izdatnemu gnojenju, ne bomo dosegli visokih pridelkov, če je posevek preredit. Za nas ustrezne hibride, ki so nižji in manj bujni, je treba sejati gosteje kot kasnejše in bolj bujne. Naši hibridi naj bodo posejani na medvrstno razdaljo okoli 70 cm. Rastline v vrsti je potrebno razredčiti na 22—25 cm. Tako bomo dobili za naše pogoje primerno število rastlin na ha, to je 55.000 do 65.000. Pri setvi z žitnimi sejalicami porabimo približno 45 kg/ha semena. Žitne sejavnice ne trosijo semena dovolj enakomerno, zato je potrebno posejati več semena, da lahko po vskalitvi rastline preredit na enakomerno razdaljo v vrsti. Posevek je potrebno prerediti čimprej po vskalitvi, da se preostale rastline lahko dobro razvijajo.

OČISTIMO POSEVKE PLEVELOV

Pleveli pa tudi skorja na površini zemlje sta zlasti v prvem času razvoja, ko koruza zelo počasi raste, njena najnevarnejša sovražnika. Zato je potrebno z različnimi ukrepi preprečiti zaplevljenost in skorjavost zemlje. Po setvi, vendar še pred vskalitvijo, lahko tudi po vskalitvi, ko ima koruza 2—3 liste, posevek predvno pobranamo z lahko brano. S tem rahljamo skorjo in uničimo vskaljeno plevelno seme.

Z dvakratnim okopavanjem, ko je koruza visoka okoli 10 cm oz. 80—100 cm visoka, ponovno zlomimo skorjo in uničimo plevele. Prvič lahko okopavamo nekoliko globlje do 10 cm globoko, drugič pa okoplamo plitveje (do 5 cm globoko). Koruza razvije tik pod površino zemlje mnogo korenin, ki bi jih z globljim okopavanjem poškodovali. Kljub okopavanju so posevki posebno v vlažnih letih zaplevljeni, kar zelo znižuje pridelok. Pogosto okopavanje pa je zamudno in drago.

V tujini pa tudi na družbenih posestvih se že dalj časa poslužujejo selektivnih herbicidov za uničevanje plevelov. Kljub temu, da jih poznamo, jih v kooperacijski proizvodnji pre malo cenimo in uporabljamo. Priporočljivi selektivni herbicidi so najpogostejši: simazin, geza-prim, radokol ter radozin.

Bojazen, da bi morali zavoljo uporabe herbicidov spremeniti kolobar za naslednjo setev, naj

Milan VERONEK, kmet. inž.

NEKAJ ZANIMIVOSTI S KMETIJSKEGA SEJMA V VERONI

Kmetijski sejem v Veroni je vsako leto v mesecu marcu. Je prikaz dosežkov na področju kmetijske mehanizacije predvsem italijanske industrije, v manjši meri pa tudi drugih evropskih držav, bodisi preko zastopnikov v Italiji ali pa samostojno.

Površina sejma je približno 30 ha, z razstavnimi paviljoni je bila letos polna skoraj do zadnjega kotička. Pisana množica živobarvnih in moderno zasnovanih ter oblikovanih strojev obiskovalca ne samo močno pritegne, ampak tudi velikokrat preseneti s svojimi dosežki. Kmetijski stroji so vsako

ne bo ovira. Za koruzo lahko sejemo jeseni ozimno pšenico, ne smemo pa sejati detelje. Spomladi prav tako lahko sadimo na teh njivah krompir in sejemo ostale jarine.

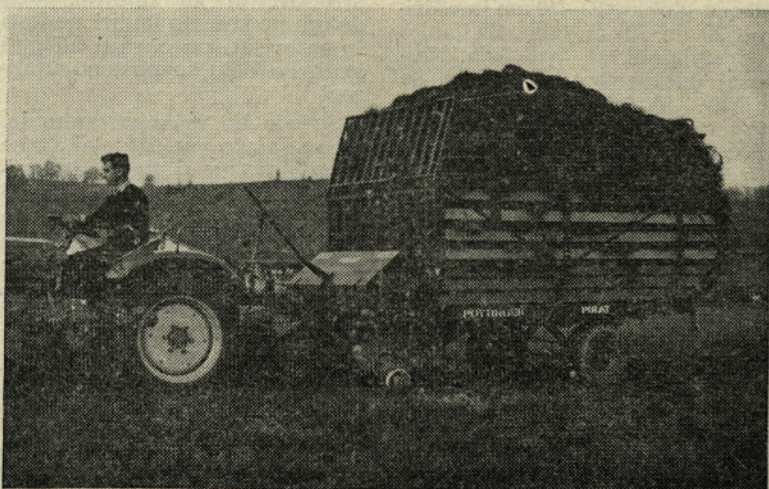
PRIDELOVANJE MORAMO CIM BOLJ MEHANIZIRATI

Za pridelovanje koruze ni potrebno veliko strojev. Lahko bi govorili, da imamo celotno linijo, za mehanizirano pridelovanje koruze. Če ocenjujemo stopnjo mehanizacije na podlagi razmerja med porabljenim živim in strojnim delom, ugotovimo, da smo šele pri uvajanju mehanizacije pri tej poljščini. Morali bi se zgledovati po drugih. V Ameriki so že v letu 1960 popolnoma z mehanizacijo pridelali 4/5 vsega pridelka ter zmanjšali potrebe po delavcih. Mogoče bi se tudi pri nas dalo več in ekonomičnejše pridelati.

Pugelj Bogdan
dipl. inž. agr.

leto bolj izpopolnjeni. Kombinacije teh pa tudi nove tehnične rešitve niso redkost. Takšen primer je kombinacija velike škropilnice — pršilnika in soda za gnojnico oz. gnojevko, trosilca za hlevski gnoj in prikolice za prevoz silaže ali samohodna prikolica s kosilnico, pobiralno napravo za krmo, kombinirana s trosilcem za hlevski gnoj, lahko pa tudi služi za prevoze drugih kmetijskih pridelkov. Takšnih kombinacij je bilo več. Njih namen je daljše izkoriščanje stroja v letu ob nižjih stroških.

Še bolj kot lani je na sejmu

Samonakladalna prikolica Pöttinger-PIRAT pri nakladanju suhe krme

bilo čutiti težnjo po izključitvi ročnega dela v kmetijski proizvodnji. Bilo je precej strojev, ki v proizvodnji opravijo le majhen delež dela. Več kakor preteklo leto je bilo strojev za medvrstno obdelavo in obdelavo v samih vrstah nasadov. Tovrstni stroji so opremljeni s tipalkami, ki preko hidravličnega sistema povzročijo odmik bočno nameščenega delovnega organa, ko se ta približa stebli, rastlini ali opori. Odmik delovnega organa pa je možno sprožiti tudi neodvisno od tipalke s pritiskom na gumb na armaturni plošči traktorja.

Precej pozornosti so vzbujali traktorji namenjeni za obdelavo, dognojevanje in zatiranje škodljivcev v koruzi. Višino delovnih organov lahko poljubno spreminjajo in jih je možno koristiti še ko koruza doseže že višino preko 2 m. Bilo je tudi več škroplilnic z zelo širokim razponom ramen za škropljenje

nizkih kultur, rotacijskih kosilnic z dvema bobnoma in preprostimi noži, ki jih je možno hitro zamenjati. Delovna hitrost teh je zelo velika, saj doseže tudi 12 in več km na uro. Nič manj pozornosti niso bili deležni obračalniki za krmo, pripeti na traktor v 3 točkah. Njihovi delovni organi so pritrjeni z razliko od prejšnjih na verigi. Zatrjujejo, da delajo kvalitetneje, ne svaljkajo, niti ne drobijo krme. Poleg gigantskih strojev so bile prikazane tudi pomembne malenkosti. Tako je na primer našel prostor v paviljonu novitet sicer v senci prikolice, ki lahko svoj tovor dveh ton strese na višino 2.40 m, tudi patent hitromontažnih mrežastih koles za traktorje. Skonstruirana so na principu bajonetnega spoja in jih je možno namestiti na kolesa traktorja manj kot v eni minuti.

Stroj, ki bi bili namenjeni izrecno hmeljarski proizvodnji na sejmu ni bilo. Od razstav-

ljenih pa je tudi nekaj takšnih, ki bi jih veljalo preizkusiti v hmeljarski proizvodnji in ugotoviti njihovo primernost in ekonomsko upravičenost. Vsake jeseni npr. pogrešamo dober trosilec za hlevski gnoj. Na sejmu so bili prikazani rotacijski trosilci z bočnim izmetom gnoja v širino 4 m. Dodajanje gnoja je od zadaj naprej, kjer ga veliko kolo drobi in izmetuje, majhna loputa pa še razprši.

Nimajo toliko vrtljivih delov, kot trosilci z zadnjim izmetom. Bočni izmet bi bil primeren za gnojenje hmeljišč, posebno pa, površin pod poševnimi drogovi žičnic. So dovolj veliki, saj največji med njimi lahko naloži približno 10 ton gnoja. Nadalje bi mogoče kazalo preizkusiti katerega od strojev za obdelavo zemlje v vrsti. Tu so na razpolago bočna freza, motorna motika in krožna brana s tremi diski, vsi opremljeni s hidravličnimi tipalkami. S takšnim strojem, če bi se obnesel, bi

opravili v žičnicah, v vrstah z drogovi precej ročnega dela strojno. Pri napravi novih nasadov, oziroma gradnji žičnic so možnosti vrtnanja jam za podstavke oziroma drogove s svedri v zemljo. Globina delovna razstavljenih svedrov je do 1 m, premeri pa so poljubni. Tudi kombinacija ročne motorne žage in svedra za zemljo (premer 5—40 cm) bi bila zelo primeren pripomoček pri gradnji žičnic in zasajanju novih nasadov.

Stroj in kombinacij s katerimi bi še nekatera ročna dela v hmeljarski proizvodnji lahko opravili strojno, je še več, vendar bi njihovo predvideno primernost bilo potrebno predhodno praktično preizkusiti. Možnosti za preizkus pa po vtisu s sejma niso ravno preveč vzpodbudne, predvsem zato, ker so proizvajalci teh precej oddaljeni, stroje pa raje prodajo, kot pa posodijo.

Glede na to, da nima vsakdo Uradnih listov in v namenu boljšega obveščanja in seznanjanja strokovnih in drugih služb podjetja, prav tako pa organizacij združenega dela o pravno urejenih materijah, ki so za delo in življenje naših delovnih skupnosti potrebne, smo se odločili, da v našem listu formiramo posebno stalno rubriko s tistimi novimi pravnimi predpisi, ki so za nas zanimivi. Ta rubrika bo tudi zanimiva in koristna za vsakega člana delovnih skupnosti, kooperanta ali člana posameznih samoupravnih organov v podjetju.

Pravni predpisi, tako zvezni kot republiški, bodo v tem stalnem in tekočem prikazu podani po vrsti: zakoni, uredbe, pravilniki, odloki, odredbe in odločbe.

Izvor predpisa, namesto označbe Uradni list SFRJ, št. ..., bo označen s črko Z št. —; republiški uradni list pa bo označen z R št. —.

Zaradi dejstva, da je obseg zveznih predpisov od začetka leta že precejšen, bo v tej številki podan prikaz le glede novitet zveznih predpisov.

Zakon o spremembi zakona o stopnjah amortizacije osnovnih sredstev delovnih organizacij Z-8/69

Zakon o dopolnitvi zakona o obrestnih merah za obresti od gospodarskih skladov Z-8/69

Zakon o posebnih deviznih kvotah za uvoz opreme za nekatere namene v letu 1969 Z-11/69

Zakon o posebnih deviznih kvotah za uvoz opreme v letih 1969 in 1970 za določene gospodarske objekte Z-11/69

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o oblikovanju in družbeni kontroli cen Z-11/69

Zakon o dopolnitvi temeljnega zakona o prometnem davku Z-11/69

Zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča Z-11/69

Novi pravni predpisi

Zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju Z-11/69

Uredba o dopolnitvi uredbe o splošnih pogojih za potrošniške kredite Z-7/69

Pravilnik o dopolnitvi pravilnika o pogojih in načinu preizkušanja živil med proizvodnjo in evidenci o opravljenih preizkusih Z-4/69

Pravilnik o maksimalno dovoljenih količinah pesticidov v živilih Z-4/69

Pravilnik o spremembah pravilnika o obračunavanju in plačevanju prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, prispevka za neposredno otroško varstvo in otroški dodatek in prispevka za zaposlovanje Z-10/69

Odredba o dopolnitvi odredbe o tem, kaj se šteje za gostinsko pohištvo, od katerega pri nakupu ni treba plačevati zveznega prometnega davka Z-4/69

Odredba o ukrepih za preprečevanje in zatiranje krompirjeve nematode Z-6/69

Odredba o dopolnitvah odredbe o blagajniškem maksimumu in o plačevanju z gotovino Z-9/69

Odredba o načinu vlaganja zahtev in o dokumentaciji, ki je potrebna za določitev in razdelitev dopolnilnega zneska globalne devizne kvote nekaterim proizvajalnim delovnim organizacijam v letu 1969 Z-10/69

Odredba o spremembi odredbe o višini posebne davščine pri uvozu

posameznih kmetijskih in živilskih proizvodov Z-10/69

Odlok o maksimalni ceni za nekatera umetna gnojila Z-7/69

Odlok o maržah v prometu z umetnimi gnojili Z-7/69

Odlok o oblikovanju cen na mešana in kompleksna umetna gnojila Z-7/69

Odlok o dopolnitvi odloka o delu deviz, ki ga smejo delovne organizacije uporabiti po 16. in 17. členu zakona o deviznem poslovanju Z-9/69

Odlok o premijah za kravje mleko in ovčje mleko v letu 1969 Z-10/69

Odlok o dopolnitvi odloka o delovnih organizacijah, ki uvažajo surovine in drug reprodukcijski material, katerih uvoz je reguliran, v določenem razmerju z deviznim pritokom, ki ga dosežejo z izvozom v letu 1969 Z-10/69

Odlok o dopolnilnem znesku globalne devizne kvote, ki ga dobijo nekatere proizvajalne delovne organizacije v letu 1969 Z-10/69

Odlok o blagovnih in deviznih kontingentih za uvoz blaga v letu 1969 in njihovi delitvi Z-11/69

Odlok o dopolnitvi odloka o izdajanju dovoljenj za izvoz in uvoz blaga Z-11/69

Odlok o dopolnitvah odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o blagu, katerega izvoz in uvoz sta regulirana Z-11/69

Odlok o spremembi odloka o oblikovanju cen za mešana in kompleksna umetna gnojila Z-11/69

Odločba o jugoslovanskih standardih s področja gozdarstva Z-7/69

Odločba o jugoslovanskih standardih s področja gozdarstva in izkoriščanja gozdov Z-6/69

Korun Vladimir
dipl. iur.

Za lepši moj dom

Rože vrtnice — sajenje in oskrba

Pred nekaj desetletji so prodajali po sejnih tudi sadno drevje. Ljudje so kupovali »mačka v žaklju«. Klavrne posledice teh časov najdemo še dandanes po kmečkih sadonosnikih.

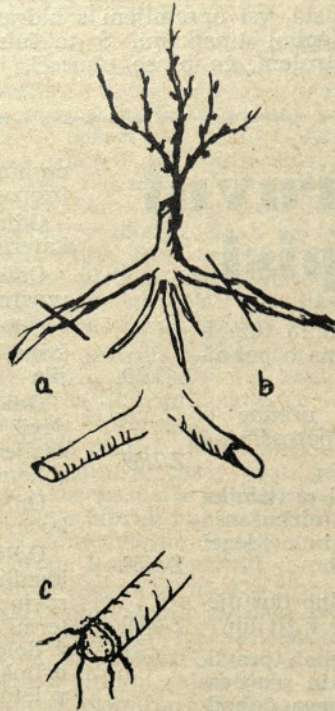
Na podoben kramarski način so minulo jesen v Celju prodajali sadike vrtnic. Našel sem jih v skladišču med kmetijskimi stroji, nestrokovno embalarane, brez etiket ali z napisi v nerazumljivi madžarščini, izpostavljene nočnemu mrazu tistih jesenskih dni. Bojim se, da bodo mnogi kupci teh sadik razočarani...

Bliža se čas setve in sajenja. Morda jeseni nabavljenih sadik še niste posadili na stalno mesto. Rekli boste »sajenje ni nikakšna umetnost.« Res je! Kljub temu pa opazamo strokovne pomanjkljivosti pri tem delu, na katere vas želim opozoriti.

PRIPRAVA ZEMLJE je osnovni činitelj za dober uspeh. Ne smemo pozabiti, da ostanejo sadike vrtnic, grmovnic in drevja na istem mestu desetletje in morda še več. Če zemlja za sajenje ni bila dobro pripravljena, je tudi kasneje ne bomo mogli izdatno izboljšati. Pravilno je, da zemljo pred zi-mo globoko — do 50 cm — prekopljemo in pognojimo. Naš kmet ne bo opustil jesenske praha, ker dobro ve, da mu bo mraz zemljo zrahljal. Isto velja za vrtničarja. Če smo to zane-marili, poskusimo delno nadoknaditi zamudo, kajti tudi v marcu še nastopajo mrzle noči.

SADIKE PRED SAJENJEM dobro preglejmo, zlasti velja to za koreninsko maso. Ranje in nalomljene korenine gladko odrežemo. Pri tem opazujemo barvo koreninskega lesa; osušene ali nazeble korenine so rumenkasto rjave barve. Režite torej kos za kosom, dokler ne pridete do zdravega koreninskega lesa. Tudi ni vseeno, kako korenino odrežemo. Skica na robu nazorno kaže pravilno rez pod a. Ta rana je razmeroma majhna in navzdol obrnjena, kar pospešuje obnovno korenin. Na gladki rani se tvori tako imenovani kalus, ki rano zapre in da osnovo za tvorbo

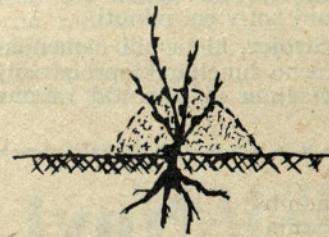
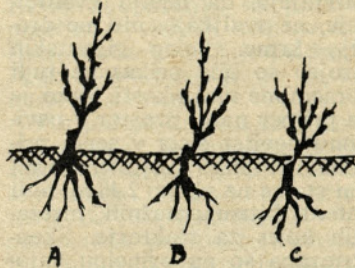
novih korenin — glej skico c! Takoj bomo opazili, da je rez pod b hudo napačna: rana je obrnjena navzgor in je zaradi poševne rezi predolga; taka rana ne bo zacelila, niti obnovila koreninici. — Domači šipek, na katerega največkrat cepimo vrtnice, ima zelo neprijetno lastnost, da poganja koreninske izrastke. Pri obrezovanju korenin moramo te poganjke v

živo porezati, ker so zelo nadelžni in nam rastlino izčrpavajo na škodo cvetivosti. — Praktiki priporočajo namakanje sadik v brozgi ilovice in kravjeka preden jih posadimo. Ta postopek ima več praktičnih plati: osveži nam koreninsko maso zavaruje korenine pred neugodnimi vplivi sonca in vetra (ako sadimo ob vetrovnem vremenu), kar pa je najvažnejše, brozga predstavlja prvo hranilo mladi rastlini, ki je prišla v popolnoma novo okolje.

SAJENJE je enostavno, vendar pa terja od izvajalca pazljivost. Najčešče so napake v globini saditve. Osnovno pravilo bodi: rastlina sama pokaže, kako globoko jo bomo posadili; do globine, v kakršni je rasla v drevesnici! Iz skice na robu vidimo, da je sadika pod

B pravilno posajena, dočim je A preplitvo, C pa pregloboko posajena. Če smo zemljo pripravili, kakor je treba, ne bom izgubljal besed o velikosti jam. Moj splošni nasvet glede jam pa je: preširoka ne bo nikoli, globina za dve lopati. — Se eno važno opozorilo: pri sajenju ne podvijajte korenin, raje jih pri-krajšajte!

GNOJENJE je nujno, zahteva pa neko mero znanja in previdnosti. Parola DAJ — DAM velja tudi za vrtnice; zato jim postrežimo že pri saditvi. Vedeti pa moramo, da svež hlevski gnoj ni primeren za naš namen, položen na korenine, pa je naravnost škodljiv. Zrel kompost je najboljši. Za dognojevanje med rastjo pa je najprimernejše mešano umetno gnojilo NITROFOSKAL, ki vsebuje poleg dušika še fosfor in kalij; to so tri glavne hranilne snovi za normalen razvoj rastline.

NAMAKANJE ob sajenju in po njem je izredno važno, a ga često opuščamo. Takoj po saditvi moramo grmičke IZDATNO zaliti, da se zemlja oprime korenin. S tem omogočimo razvoj koreninskega sistema in rastlinske prehrane. Tudi kasneje je treba zalivanje često ponoviti, kar je ob vetrovnih aprilskih dneh še posebej važ-

no za Savinčane, ki imajo pretežno propustno zemljo. Obrezali smo korenine, dočim poganjok pri sajenju običajno ne režemo. Ko je grmiček posajen, ga obsujemo — glej skico! — in počakamo, da prične odganjati. Ko mine ne-

varnost pozebe, jih pazljivo odrgnemo — da ne bi oslepili oči — in obrežemo. O načinu obrezovanja se bomo pogovorili v prihodnji številki Hmeljarja.

Pripis: Za spomladansko nabavo sadik vrtnic priporočam Vrtnarski obrat Medlog ali Dolinšek Vinko, Crešnjevce 22, p. Selnica ob Dravi. Tu boste strokovno, kvalitetno in socialno postreženi.

Hudinjski

Pisma bralcev

Delo mladine v Taboru

V Taboru je pred dvema mesecema začel delovati aktiv mladih kmetijskih proizvajalcev na pobudo tov. Franja Uranjeka. Mladi smo že na ustanovnem sestanku izvolili naš odbor. Sklenili smo, da zaradi premajhnega števila mladincev — kmetijskih proizvajalcev — ne bomo delovali samostojno, ampak se bomo vključili v mladinski aktiv Tabor kot sekcija. Na pobudo kmečke mladine je bil organiziran šiviljski in kuharski tečaj, ki je zelo dobro uspel. Zelo lepo je uspela tudi maškarada, prirejena v kooperaciji z mladinskimi aktivom. Bilo bi še boljše, a je to preprečilo zelo slabo vreme.

Veliko zanimanje je med mladino vzbudilo predavanje o Švici. Predavatelj se je res dobro pripravil in nas popeljal v mislih čisto tja pod Materhorn, v Zenevo, v Luzern in še v marsikateri kraj.

Zelimo si še več takih predavanj in upamo, da se bodo naše želje tudi uresničile. Pripravljamo tudi izlet na posamezne obrate KK Zalec, ampak s tem najbrže ne bo nič. Morda bo več uspeha z izletom v Planico.

Za prvi maj pripravljamo veselico.

V bodočnosti imamo pred sabo še precej nalog, pri katerih bomo morali pokazati še več aktivnosti in pripravljenosti do sprejemanja novih nalog, kajti neresnost še ni povsem izginila iz naše mladine.

A. N.

PRODAM

Prodam dobro ohranjeno štirikvadratno sušilnico hmelja »LORBER« tudi po delih.

Pajk Štefka
Zalec, Ložnica 11

Kaj dela kmečka mladina na celjskem področju?

Dobra dva meseca je minilo od dneva, ko smo se v sejni dvorani obrata Celje zbrali kmečki sinovi in hčere. Ni nam bilo potrebno nobeno prepričevanje o nujnosti ustanovitve organizacije, ki bi združevala mlade kmečke proizvajalce. Kar kmalu smo se zedinili, da je potrebno izvoliti odbor, pripraviti program in začeti z delom.

Izvolili smo odbor, a za predsednika tega pa Podergajs Jurta iz Zagrada, za tajnika Vaš Jožico in za blagajnika Mirnik Anico. Kmalu po formiranju se je ta sestel in pripravil program dela za eno leto. Na splošnem sestanku aktiva je bil program z odobravanjem sprejet.

V program letošnjega izobraževanja smo vključili ogled različnih predelovalnih in proizvodnih obratov Kmetijskega kombinata Žalec in kot prvi tak primer je bil prve dni marca ogled obrata »Mleko« in »Vrtnarstvo«.

Tega dne smo se ob določeni uri začeli zbirati na avtobusni postaji. Nekaj minut pred odhodom avtobusa smo bili že vsi zbrani in tako smo se z lokalnim avtobusom odpeljali v Medlog pri Celju.

Na obratu Mleko nas je sprejela ing. Kopitarjeva, ki nam je na kratko opisala razvoj tega obrata in njegov pomen za prekrbo z mlekom in mlečnimi izdelki potrošnikov v Celju in drugod. Nato nas je vodila v notranjost obrata, kjer smo si lahko ogledali celotno proizvodnjo od sprejema mleka pa do vskladiščenja tega in njegovih izdelkov. S posebnim zanimanjem smo si ogledali postopek polnjenja mleka za potrošnike v plastično embalažo, takoimenovano »Prepak« polnjenje. Zanimivo je bilo videti kako ta stroj pripravlja iz plastičnega traku cev, ki se sproti polni s pasteliziranim mlekom, gre čez elektronsko tehtnico in ko ta odtehta liter mleka se dotok za trenutek ustavi, posebni mehanizem pa ta čas to vrečko zašije in ta že pade v pripravljeni zaboj in ko je ta poln že gre lahko na trg.

Nekoliko drugačen, a tudi precej zanimiv je postopek polnjenja masla in skute. Tudi tukaj stroj z izredno točnostjo odtehta določeno težo in potem to primerno embalira.

Po ogledu proizvodnje sirov, jogurta in smetane smo se za zaključek ustavili v laboratoriju obrata. Ing. Kopitarjeva nam je povedala, da od tu z analizami mleka in izdelkov redno spremljajo kvaliteto. V tem laboratoriju ugotavljajo tudi količino toščice pri mleku, ki ga dobavljajo obratu kooperanti. Ker je bilo na razpolago nekaj vzorcev mleka je naredila tudi analizo teh, kar smo si z zanimanjem ogledali.

Drugi del našega obiska v Medlog je bil namenjen ogledu rastlinjaka na obratu Vrtnarstvo. Imeli smo srečo, ker smo si za ogled izbrali čas pred 8. marcem in smo zato imeli res kaj videti. Ne bi našteval razne vrste zelenih in cvetočih okrasnih rastlin, ker si jih tudi vseh ni mogoče zapomniti, res pa je, da je bila to izredna paša za oči še posebno zato, ker je bilo tega dne zunaj še zelo mrzlo in še kar precej snega, a tu pod steklom so pa bujno cveteli nageljni, tulipani, hiacinte in še in še bi lahko našteval.

Ker pa je čas tekkel, smo se morali posloviti. Sli smo domov s prijetnimi občutki, saj smo videli res nekaj novega in lepega in ko bo na vrsti naslednja točka našega programa, se je bomo lotili s še več volje in tako uresničili svoj in naš program. -jan

Živinozdravniška služba

ZA MESEC APRIL

- 6. IV. FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče tel. 72-027
 - 13. IV. OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko telefon 72-407
 - 20. IV. LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold telefon 72-201
 - 27. IV. FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče tel. 72-027
 - 1. 2. V. LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold telefon 72-201
 - 3. 4. V. ŠRIBAR Edvard, dipl. vet., Šempeter telefon 71-080
 - 1. maja ne osemenjemo.
 - 2. maja osemenjuje dežurni veterinar.
 - 3. maja osemenjemo redno.
 - 4. maja osemenjuje dežurni veterinar.
- Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in se konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

VETERINARSKA POSTAJA
ZALEC

Odmevi s seminarja za dopisnike

Za zaključek seminarja je predavatelj preizkusil dopisniško žilico udeležencev in njihovo znanje slovnice tako, da so napisali kratko poročilo o seminarju. V ponazorilo vam, dragi bralci, posredujemo spodnje prispevke.

DA BO »HME LJAR« PESTREJSI

Hmeljar, časopis savinjskih hmeljarjev, ki ima že dolgoletno tradicijo, je pripravil za svoje dopisnike enodnevni seminar o informiranju.

Predavatelj in novinar Dušan Rebolj iz Kranja je dal dopisnikom mnogo zanimivih in koristnih napotkov za bodoče delo. Seminar je bil v petek, 21. februarja, ko je megla z vseh strani pritiskala na Žalec, metropolo savinjskega hmeljarstva. Seveda to ni motilo delovnega vzdušja, saj smo se temeljito pogovorili o stvareh, ki so odlika vsakega dopisnika.

Vse nam da slutiti, da bo Hmeljar v bodoče še temeljiteje izvrševal svoje poslanstvo. Predvsem pa bo zadovoljil svoje hmeljarje, katerim je namenjen.

SEMINAR O DOPISOVANJU

V klubu družbenih organizacij v Žalcu je bil v petek, 21. 2. 1969 seminar o dopisovanju v glasilo Hmeljar.

Najprej je udeležence seminarja pozdravil urednik Hmeljarja tovariš Vybihal. Opisal je na kratko zgodovino lista od prvih začetkov po prvi svetovni vojni do danes.

Tovariš Rebolj, novinar iz Kranja, pa je nato govoril o samoupravljanju, o načinih komuniciranja; skratka o vsem, kar bi pri dopisovanju v glasilo morali vedeti.

Predavatelj je govoril prepričljivo in predvsem je vso snov seminarja predočil dokaj zanimivo.

Seveda, po enem seminarju še ne moremo trditi, da smo postali pravicati dopisniki; toda nekaj osnovnih navodil smo le slišali.

ALI ZNAMO DOPISOVATI?

Posrečena je zamisel uredništva »Hmeljar«, da je menda prvič v Savinjski dolini organiziralo predavanje o informiranosti. Kot občasen dosedanji dopisnik sem se dostikrat sam pri sebi tudi ure ukvarjal, kako začeti, kaj napisati, da bo zadoščeno tako strokovnosti, stilu in pravilni slovenščini na temo, ki jo je urednik predlagal, ali na snov, ki sem jo sam izbral.

Da je ta seminar prišel ravno prav na začetku nove dopisniške sezone, ko je časa več, je pohvale vredno. Predavatelj, ki je strokovnjak v pisanju ali vsaj v kompoziciji, ker njegovih sestavkov najbrž še nisem bral, ali pa nisem vedel, da on objavlja, je zelo nazorno opozoril na vse tisto, kar mi je vseskozi manjkalo. Tudi njegova duhovitost ob izvajanju je bila posrečena, tako, da sem z veseljem sledil vsemu, kar je povedal.

Za se osebno menim, da sem s tem odkril mnoge tajne dopisovanja. Če sem dovolj kritičen, ugotavljam, da sem doslej pisal prispevke z glavo in repom, vmes pa je dostikrat kaj manjkalo, ali bilo urejeno nesistematično.

Se lepše pa bi bilo in še bolj poučno, ko bi kdaj slišal kritike na že objavljene prispevke. Stil imam najbrž že lasten, pomanjkljivosti v njem pa precej, tako da vsak objavljen članek za sabo niti ne preberem več, ker že med tem, ko se tiska, najdem vse polno nepravilnosti.

žž

ZAHVALA

Vsem, ki so našo ljubo mamó in staro mamó

NEŽO PAVLINC

rojena Seme

spremljali na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje in vence ter z nami sočustvovali, se iskreno zahvaljujemo.

Žaluojači

MED BODOČIMI KMETOVALCI

V petek, 14. III. sem se odločil obiskati gojence šole za kmetovalce v Šentjurju.

Uprava šole mi je s polnim razumevanjem nudila vso pomoč in mi omogočila, da sem mlade kmetijce in seveda kmetijske obiskal v razredu, pri praktičnem delu, in se tudi z njimi pogovarjal.

Prvi, s katerim sva se pogovarjala, je bil Štraser Ivan iz Mute.

Za to šolo sem se odločil zato, da bom dobil čimveč znanja o kmetijstvu, da bom očetu v pomoč in da bom tudi sam v bodoče pametno in uspešno gospodaril.

»Imate doma hmelj?«

»Nimamo. Oče preiščuje, če bi ga nasadil. Ne vem, kako se bo odločil.«

»Kako ocenjuješ pouk, prakso in življenje v internatu?«

»Po mojem poteka pouk lepo,

Na obisku pri kooperantu Bizjak Francu na Polzeli

»Opiši mi, prosim, svoj dom in vzrok, da si se odločil za to šolo?«

»Edinec sem. Naše posestvo ni prav veliko. Oče ga je šele dobro prevzel. Oba imava velike načrte. V hlevu imamo 15 krav. Sivorjavke so dobre, a z očetom si želiva simentalk. Imamo Steyer 18 in z njim delam vse. Molzna naprava nam dobro služi. Mleko dajemo v zbirnico.

učna snov ni prenapeta. Največ se učimo tega, kar bomo kot kmetje rabili. Tako je tudi s prakso.

V internatu se med sabo lepo razumemo. Mislim, da bi tako šola kot internat bila lahko boljše opremljena. Za internat, hrano in pouk plačujem 230 din mesečno. Štipendira me oče.«

»Veliko govorimo o tem ali je kmet poklic. Kaj ti misliš?«

»Čas je tekel in še teče svojo pot. Kmet se je z njim razvijal in se še razvija, specializira, modernizira in motorizira. Menim, da je kmet poklic.«

»In za konec — kaj si želiš?«

»Želim, da bi nam šola dala osnov še iz kmečkega turizma, če ne sedaj v prvem, pa vsaj v drugem letniku.«

»Midva Jelen Jože se ne pozna, a vem kje si v Šentljuju pri Velenju doma.«

Vem, da je tvoj oče vzoren drevničar in sadjar in da pri njem vsaj zgodaj spomladi dobiš vse sadike, ki si jih želiš, še take, ki jih drugje nimajo v izboru.

Povej, kaj je tebe napotilo sem v šolo?«

»Doma nas je devet otrok. Jaz sem šesti. Kljub temu, da — kot ostali — ne bom mogel ostati doma, sem šel v šolo zato, ker si želim izpopolniti in razširiti znanje iz kmetijstva, materinščine, matematike, družbenih ved in še drugih področij, da bom očetu v koristno pomoč sedaj in še potem, ko se bom kot zaposlen po delu vračal domov pomagat.«

»Ti šolanje in način šolanja ugajata?«

»Sem v prvem a. razredu in lahko rečem, da mi pouk ne dela večjih preglavic. Internatsko življenje je pestro. Štipendira me oče.«

Ivana ste vprašali, če je kmet poklic. Jaz pravim, da je, in še zapleten. Na primer: drevničar je poklic, traktorist je poklic, živinorejec, hlevar, poljedelec, delovodja, administrator — vse to so poklici, ki jih »poklic« kmet združuje.«

Tretji moj sogovornik je bil zgovorni Skodler Jože iz Dolenje vaši pri Podbrezju.

»Jože, ti imaš besedo.«

LJUDSKE NAPOVEDI

Ce malega travna toplo dežuje, rodovitno leto oznanjuje.

April sedemkrat na dan kmeta s polja spodi.

Nič aprilu ne zaupaj, če je topel, zelen breg; burja, krivec le zasukaj, brž je mraz, pobeli sneg.

PREGOVORI

Česar ljudstvo ne graja, nikogar vest ne peče.

Domače perilo naj se doma pere.

Da se resnica prav spozna, treba je čuti dva zvona.

OGLAS

Vasle Maks iz Založ pri Polzeli prodam 4-letno kobilico.

»Že iz malega me je veselil kmečki stan. Sem edinec in želim ostati na kmetiji.«

Naša specializacija doma je živinoreja. Imamo nov hlev in v njem 10 simentalk, 2 sivki, 1 pingavko in eno križanko.

Tudi sadovnjak imamo, ročno kosilnico in traktor Holder 27 KM.

Velika zamuda časa je, ker imamo posestvo razbito še na več kot 10 parcel.«

Šolanje mi je po godu, verjetno bam prav dober.«

»In kaj meniš ti o kmetu kot poklicu?«

»Za mene je kmet poklic in škoda, velika škoda, da je bil zapostavljen. V letih brezpravnosti je daleč zaostal za kmeti drugih držav. Upam, da bo ob sedanji sprostitev kmete onkraj meja dohitel in šel v korak z njimi.«

»Kakšne ukrepe bi vi trije pozveli za izboljšanje stanja v kmetijstvu?«

Štraser Ivan: »Nujno bi bilo regresirati umetna gnojila tako, kot to delajo drugje.«

Jelen Jože: »Nujno bi morali znižati carine za prepotrebne uvožene stroje in voditi pametno politiko mehanizacije in omejiti nekatere dajatve kmetov, ki se stalno povečujejo.«

Skodler Jože: »Domačega proizvajalca bi morali ščititi tako, kot to delajo drugje. Morali bi mu omogočiti prodajo pridelkov po ekonomskih cenah in ne dovoljevati uvažati sadje in meso na škodo domačega proizvajalca in na veselje trgovcev.«

Hvala vam fantje za prijeten razgovor!

Ta obisk mi dopolnjuje pričanje, da je mladi kmečki rod zdrav in sproščen.

Vy

V SLOVO

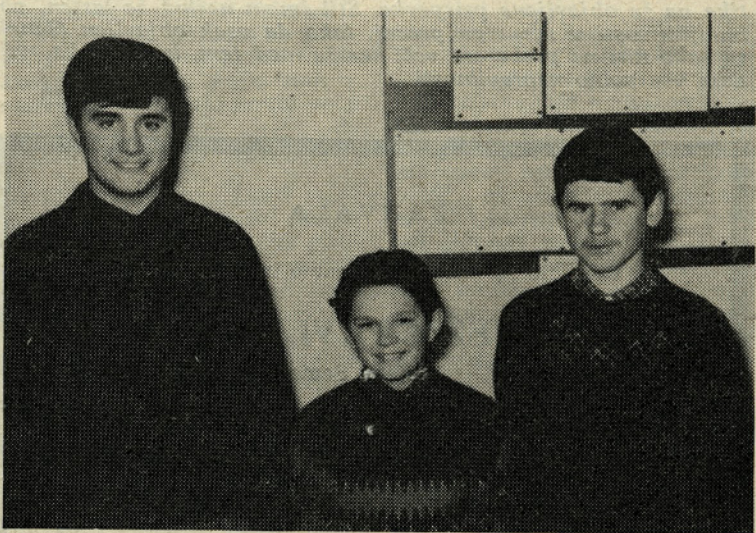
V 57. letu starosti nam je smrt nenađno vzela vzglednega hmeljarja in kooperanta JELEN VINKA iz Tabora 60.

Od njega smo se poslovili v nedeljo 9. 3. 1969.

V življenju je bil vztrajen in vesten delavec s polno mero dobre volje.

Živ nam bo ostal spomin na njega.

PE Tabor

Štraser Ivan iz Mute, Skodler Jože s Podbrezja na Gorenjskem in Jelen Jože iz Šentljuje

Prodam nov vprežni obračalnik »OLIVI«.

Serdoner Peter
Parižlje, Braslovče

Hmeljar

«Hmeljar» izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge, dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Žalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in kličjeji »Celjski tisk« Celje.

1969/2

PRILOGA HMELJARJA

SEDOVSEK Tone

Sintetična vrvica odlično nadomestilo za žgano žico kot vodilo

Hmeljna rastlina je ovijalka in potrebuje za svojo navpično rast oporo. Prvotno so v naših razmerah služile v ta namen le hmeljevke. Danes se sicer še uporabljajo, vendar le na manjših površinah, kjer je gradnja žičnic zaradi nepravilnih oblik njiv neracionalna in tam, kjer so bili nasadi pripravljene za tako oporo in ki so toliko stari, da še samo čakajo, kdaj bodo skupaj s hmeljevki dotrajali. Vse bolj se uveljavljajo žičnice, tako lesene, v novejšem času in na večjih površinah pa tudi betonske.

Za postavljanje hmeljevov so potrebni fizično močnejši ljudje. Napeljava vodil pa lahko opravijo fizično šibkejši in imajo pri tem velikokrat večji uspeh od močnejših.

Za vodila uporabljajo razne vrste materialov. Merjenja so pokazala, da mora vodilo v normalnih nasadih vzdržati od 30 do 40 kg nosilnosti. Največja obremenitev nastopa od cvetenja do obiranja.

Na inštitutu za hmeljarstvo v Žalcu smo se s problemom zamenjave vodil, torej takih, ki bi imela ustrezne prednosti pred žgano žico, predvsem pa, da bi bila cenejša, ukvarjali že celo desetletje. V ta namen smo preizkušali:

1. Jutino prejo s trdnostjo 29,4 kg impregnirano s cuprinolom PO-2 (ki vsebuje 2% bakra raztopljenega v težko hlapljivem topilu). Zakopana mesec dni v zemlji, je po tem času izgubila na trdnosti za 1 kg, brez impregnacije pa je vzdržala komaj še 1.65 kg nosilnosti. Praktično jo je izgubila.

2. Manila vrvico s povprečno nosilnostjo 31 kg, ki je imela širok razpon trdnosti od 25 do 41 kg. Odstotek odtrganih vodil v času vegetacije je znašal 0.07.

3. Konopljino vrvico, katero uporabljajo Hmeljarji v Bački, je imela trdnost 19,4 kg. V času vegetacije se je odtrgalo 25% vodil.

4. Žgano žico premera 1,2 mm s trdnostjo 30 do 40 kg, s povprečno trdnostjo 34 kg. Odstotek odtrganih vodil v času vegetacije je znašal 0.28.

Iz navedenih primerov smo zaključili, da vrvica iz naravnih vlaken, v našem vlažnem podnebnju hitro izgubi trdnost, zato jo je potrebno impregnirati. Torej so se visoki ceni vrvic pridružili še stroški impregnacije, kar je zneslo v letu 1956 okrog 18 S-din na vodilo, medtem ko je cena vodila iz žice bila okrog 9,7 S-din.

Navedene pomanjkljivosti so bile vzrok, da se vrvica do danes pri nas ni uveljavila za vodila v hmeljarski proizvodnji.

Ceprav je bila žica dosti cenejša od vrvic, nismo opustili iskanja novih materialov za nadomestilo žice, posebno še, ker se je razmerje v ceni stalno ožilo. Kakor hitro je cena materiala za vodilo iz žice enaka ceni vrvic, obstoja možnost zamenjave. Z razvojem tehnike in s pojavom raznih sintetičnih mas, kot so polipropilen, multipren, dipren in drugih, se je krog možnih materialov za vodila razširil.

Leta 1967 smo zasledili na tržišču sintetično vrvico iz polipropilena. Vključili smo jo v poskus. Rastline so se po njej dobro ovijale. V času vegetacije se ni raztegovala niti trgala. Po obiranju smo trdnost preizkusili na dinamometru in ugotovili, da se ta ni zmanjšala. V letu 1968 smo naročili vzorec polipropilenske vrvic v mejah nosilnosti od 25 do 45 kg in jo vključili v poskus v 6 m visoki žičnici. Oznaka vrvic je bila Demafil 1000, 1300 in 1500 (D-1000, D-1300, D-1500). V poskusu se med vegetacijo ni odtrgalo niti eno vodilo. Poskus smo obrali strojno. Pri trganju vodil smo z občutkom v rokah ugotavljali potrebno silo za trganje.

Ugotovili smo, da je vrvica z oznako D-1000 nudila tolikšen odpor, da nekateri vodila delavec ni mogel odtrgati. Pri D-1500 je večkrat zadostoval že rahel poteg. Vrvica z oznako D-1300 je nudila srednji odpor in dajala vtis, da bi vzdržala še težje rastline.

V letu 1968 smo na KK Žalec obrat Smarjeta vključili v 2 hektarski proizvodni poskus vrvico, francoskega izvora NOIRFIL-1000. Med vegetacijo smo ugotovili, da je padlo na tla nekaj več rast-

lin pri vrvici kot na onih z žico, kar je bila posledica nepravilnega vezanja na kaveljčke. Ko smo hmelj obirali nismo opazili razlik med trganjem rastlin z žico od onih z vrvico kot vodilom.

Ko se odločamo o vrsti materiala za vodila so poleg cenenosti in trdnosti pomembne tudi prednosti, ki jih ima vrvica pred žico, te pa so:

— v žičnicah pod daljnovodi je nevarnost manjša

— na rastlini ne povzročajo ožigov

— zaradi manjše specifične teže so manjši transportni in manipulacijski stroški;

— pri rezanju hmeljevine je delo lažje

— pri požiganju hmeljevine ni ostankov

— ostanki vrvic ne povzročajo pri strojni obdelavi toliko zastojev kot ostanki žice.

Prej navedene prednosti so značilne za vse vrvice, torej tudi za vrvico iz naravnih vlaken. Vrvica iz sintetičnih mas pa ima še dodatne prednosti in to:

— v uporabi ne izgublja svoje trdnosti

— ni potrebna impregnacija.

Navedli smo prednosti vrvic pred žico, moramo pa omeniti tudi slabo stran teh vodil. Zaradi nizke specifične teže je pri strojnem obešanju v primeru močnejšega vetra otežkočeno sidranje. Pri ročni napeljavi teh težav ni, ker je obešanje in sidranje istočasno. Pri strojni napeljavi bo potrebno temu problemu posvetiti precej pozornosti.

Za orientacijo navajamo nekaj podatkov o trdnosti materialov za vodila:

Oznaka materiala	Trdnost v kg	Potrebno kg na ha
žica žgana 1,2 mm	34—37	400
žica žgana 1 mm	do 26	280
kokos vrvica	do 25	133
jutina preja impregnirana	do 29,4	133
manila vrvica	25—41	105
konoplja prvica	do 19,4	—
sintetična vrvica D-1000	34—42	46
sintetična vrvica D-1300	27—31	35
sintetična vrvica D-1500	25—29	31
sintetična vrvica D-1800	do 18	26

Vse omenjene trdnosti smo dobili pri preizkusu trganja na dinamometru v tekstilni tovarni »Juteks« Žalec.

Iz gornjih podatkov lahko ugotovimo, da imamo danes precejšen izbor materialov, ki jih lahko uporabimo za vodila. Za katero vrsto in dimenzijo materiala se bomo odločili, je odvisno:

- od starosti nasada
- od planiranega pridelka na ha.

Primernost uporabe posameznih vrst materialov z vidika ekonomičnosti nam kaže, da je nastopil čas, ko lahko žico zamenjamo s sintetično vrstico.

Izračun stroškov delovne operacije »napeljava vodil« nam kaže, da lahko z uporabo sintetične vrstice, namesto žice prištedimo na ha od 217—420 N-din, kot je razvidno in razpredelnice.

Način napeljave	Oznaka materiala	Stroški na ha	Prihranek na ha	Indeks
ročna napeljava	1,2 mm žica	1599	—	100
	D-1000 vrstica	1382	217	86
	D-1300 vrstica	1312	287	82
	D-1500 vrstica	1254	305	78
strojna napeljava	1,2 mm žica	1570	—	100
	D-1000 vrstica	1278	292	81
	D-1300 vrstica	1208	362	77
	D-1500 vrstica	1150	420	73

Ob pridelku 1500 kg po ha pomeni to zmanjšanje stroškov od 0,145 do 0,28 din na kg. Pri izračunu stroškov smo izhajali iz predpostavke, da je storilnost napelja-

ve enaka pri žici in vrstici. Po izračunih so stroški priprave vrstice za strojno napeljavo 0,015 din na vodilo, stroški priprave žice pa 0,023 din.

Iz prakse in poskusov ugotavljamo, da morajo vodila v naših pogojih prenesti obremenitve od 30 do 40 kg. Pomembno pri tem pa je, da sintetična vrstica v času vegetacije ne izgublja na trdnosti, kar je slučaj pri žici in vrstici iz naravnih vlaken, zato lahko zaradi tega mejo obremenitve brez škode znižamo za 5 kg, to je na 25 do 35 kg nosilnosti. Ker je kakovost sintetičnega materiala bolj izenačena kot pri žici, je znižanje začetne trdnosti za 5 kg umestno, če poleg tega upoštevamo še, da se sintetična manj »utrudi«, se ne tanjša ter da so vlakna nepretrgana po celi dolžini vodila.

Na podlagi izkušenj in preizkušanj priporočamo za stare in močne nasade vrstico D-1000 ali D-1300, za šibke nasade in drugoletnike D-1500, za prvoletnike in ukorenišča pa D-1800 s trdnostjo okrog 18 kg.

Iz dosedanjih izkustev in navedenih lastnosti sintetične, sklepamo, da bo vrstica uspešno zamenjala žico, posebno še, ker se tehnologija napeljave vodil ne bo bistveno menjala. Postopki napeljave vodil so v glavnem že rešeni, potrebno pa bo še nadaljnje proučevanje teh in iskati najboljše rešitve.

T. Wagner, dipl. ing. agr.

ZA PRIDELEK IN KAKOVOST

Proizvodnja hmelja traja od aprila do avgusta in skrb hmeljarja za pridelek se zaključí s prevzemom. Hmeljar spremlja rastlino v rasti in se veseli uspeha svojega truda. Vedno je v skrbeh, kako bi dosegel najboljši uspeh. Proti koncu zime že začne razmišljati o delih, ki so pred njim. Zanimajo ga vsi ukrepi od rezi do vksladiščenja. Prevzema ga napetost kako bo dosegel najboljši rezultat. Pri tem se strokovno posvetuje in izmenjuje izkušnje, kar prispeva k uspehu.

Za uspeh hmeljarstva je važna kakovost hmelja. Pri odkupu se ugotavlja kakovost po določenih pravilih za kakovostne vrste od prve do četrte. Vsako leto jemljejo tudi vzorce pred prevzemom na vsem področju, ki služijo za organoleptično ugotavljanje kvalitete pri prevzemu. Vsako leto se z ozirom na pogoje določajo kakovostne vrste.

V preteklem letu smo pri pravilih za prevzem hoteli dati poudarek na količino smol, predvsem humulona. Kajti v prejšnjih letih se je večkrat prigovarjalo, da je naš hmelj slabše kemične kakovosti, kot od drugod na svetovnem trgu. Zanj je karakteristična večja količina smol, predvsem humulona kot pa za krajevne sorte, ki so razširjene drugod.

Pri nas gojimo le eno sorto Savinjski golding na vsem slovenskem hmeljarskem področju. Pred več kot 80 leti je bila prenešana iz Anglije in se je bolj razširila predvsem zaradi večje odpornosti proti peronospori kot sorte, ki so se do tedaj gojile. Sorta se je pri nas razširila, prilagodila na krajevne pogoje, kot pra-

vimo se je aklimatizirala in dobila ime savinjski golding. Bil je zgodnejši od tedaj gojenih sort in privlačne zunanosti. Karakteristika savinjskega goldinga je tudi boljša kemična sestava kot pri drugih krajevnih sortah. Danes je v svetu težnja, da se gojijo sorte, ki imajo veliko smol, predvsem humulona. Seveda ta težnja vodi raziskovalne institucije, da vzgajajo take sorte. Hmelj je surovina v pivovarniški industriji, kjer so pa odločilne grenične smole in njih sestava, ne pa zunanji vtis hmelja. Zunanji izgled, oziroma organoleptične lastnosti so pomembne v trgovini, in so do neke mere povezane s kemično vrednostjo hmelja. Tako ima hmelj, ki je travnato zelen, manj smol kot rumenkasto zelen, katerega barva je znak zrelosti. Če že na oko ugotovimo, več lupulina v hmeljnem storžku bo tudi kemična analiza pokazala več greničnih smol itd.

Poleg sorte pa tudi talni in vremenski pogoji ter ukrepi, ki jih hmeljar izvaja, vplivajo na kvaliteto, tako na organoleptičen vtis kot na kemično sestavo storžka. Zadnja leta so v vegetaciji precej vlažna in razen kratkih sušnih period, ki so vplivale na razvoj hmelja le na izrazito plitvih prodatih tleh rastlina ni trpela pomanjkanja vlage. V določenih obdobjih je bilo vlage celo preveč in toplote premalo. Posebno v juliju in avgustu je zaželeno, da je toplote dovolj. V zadnjih letih pa so bila poletja hladna, razen kratkih sušnih period. To povzroča počasno in zakasnelo cvetenje, počasno zorenje in majhno količino smol. Ker je to v zadnjih letih pogosto, se je že govorilo o degeneraciji savinjskega goldinga. O degeneraciji ne moremo govoriti v tako kratki dobi, vendar so vremenski pogoji in

proizvodni ukrepi zadnjih let taki, da vplivajo na kemično vrednost hmelja. Skrb hmeljarja za pridelek in kakovost je velika, skrb za lepo zeleno barvo je postavljena na prvo mesto, zato mu damo vse, kar je za to potrebno od velike količine dušičnih gnojil do zgodnjega obiranja. Zato pridelamo manj smol.

Danes hmelj v naravnih oblikah ni končni produkt za pivovarništvo. Prav v zadnjih letih se je v svetu močno razvila industrija predelave hmelja v hmeljne koncentrate in ekstrakte.

Pri pripravi koncentratov izločijo iz hmeljnih storžkov le hmeljni prah, ki ostane v naravnih oblikah in predstavlja aktivno hmeljno sestavino pomembno za pivovarništvo. Tako zmanjšajo prostor za vksladiščenje hmelja na 1/5 do 1/6 in so izgube manjše zaradi staranja hmelja. Tako lažje ohranjajo pivovarne svoje zaloge iz leta v leto.

Hmeljne ekstrakte pa dobimo z organskimi topili v določenih postopkih. Pri tem izločimo le hmeljne smole, ki jih konzervirajo. Predelava hmelja daje kemični vrednosti hmelja vedno večjo pomembnost in vidimo, da bo v prihodnosti kemična analiza odločala o vrednosti hmelja. Organoleptično vrednotenje količine smol pri eni sorti pa je le relativno in lahko danes govorimo le o hmelju, ki nima dovolj lupulina, in daje vtis praznega hmelja.

Pred leti se je hmelj razširil tudi v nekatere kraje Slovenije, kjer do tedaj ni bilo tradicij v gojenju hmelja. Uspehi so bili v tem obdobju kaj različni. Vendar smo ugotovili, da je hmeljarstvo uspelo tam, kjer so rastlini nudili dobre talne pogoje in pravilno izvedli potrebne tehnološke ukrepe. V razvoju slovenskega

hmeljjarstva je prav v Savinjski dolini ostal hmelj, čeprav niso povsod lege najugodnejše. Vendar so ukrepi hmeljarja bil taki, da je ta rastlina dala pečat vsemu savinjskemu kmetijstvu.

V letih z malo padavin so pridelki nižji v sušnih področjih in na plitvih zemljah, a v mokrih letih na težjih zemljah, ki vlago pretirano zadržujejo. V hladnih letih se razvoj rastline zakasni, a obiranje pridelka se začne ob enakem času kot v drugih letih, zato je pridelek nižji in količina smol manjša, saj hmelj še ni zrel. Pri drugih kmetijskih rastlinah bolj upoštevamo čas zrelosti kot pri hmelju.

Pridelek in kakovost hmelja ter trajanje nasada pa sta odvisna tudi od zasnove novega nasada. Hmelj je večletna rastlina in uspeh je odvisen od čvrstosti nasada že v prvem letu. Pri tem je važna razdalja in način napeljave hmelja, sajenje in sadilni material. Večje razdalje omogočajo večjo uporabo mehanizacije in pri nas sadimo hmelj v razdaljo 2.4×1.3 m. Sorta Savinjski golding ni bujna, zato napeljujemo 2 vodili na vsako sadilno mesto, ki sta postavljeni diagonalno na vrsto in se povesta v vrsto ko sta obremenjeni. Na vsako vodilo napeljujemo v polnorodnem nasadu 3 enako močne poganjke. Poganjke izberemo iz sredine štora in skrbimo, da odberemo najdebelejše, kajti taki dajo izenačen pridelek in so najrodnejši. Sistem razdalje mora omogočati čim več napeljanih trt na enoto površine, ki morajo biti napeljane tako, da maksimalno upoštevamo lastnosti poedine sorte. Tako pri bujnih sortah napeljujemo le dve trti na vodilo, pri šibkih pa tri trte. Nove razdalje in sistem napeljave omogočajo, da imamo več trt na enoto površine (na 1 ha) kot v starih razdaljah. Pri tem močnejše obremenimo poedino rastlino in dosežemo v razdalji 2.4×1.3 m — 19.200 trt/ha, medtem ko imamo v razdalji 1.7×1.4 m — 12.600 trt/ha. To nam omogoča večji pridelek, a tudi daje večjo vlogo poedini rastlini. Danes so poskusni nasadi v svetu, ki imajo medvrstno razdaljo 3 m.

Sadilni material mora biti priznan in kvaliteten. Ločimo sadike in ukoreninjence. Sadilni material se dobiva le v priznanih nasadih. To je garancija, da je sadilni material zdrav, krepak in sortno čist. Danes priporočamo čim več sadik z ukoreninjenci in želimo pri nekaterih posestvih tudi zasnovati stalna ukorenišča. Ukoreninjenci dajo večje pridelke in čvrstejše, izenačene nasade, praznih mest ni. Prazna mesta v starih hmeljiščih, pa moramo posajati le z ukoreninjenci. Ukoreninjence sadimo iz ukorenišča takoj na stalno mesto.

Za hmelj moramo izbrati najboljšo zemljo. Zemlja mora biti globoka, propustna brez zbitih ali glinastih plasti. Nivo talne vode naj sega do 1 m. Manj važno je ali je njiva ali travnik. Važnejše je, da zemljišče dobro pripravimo, da pripravimo rahlo in propustno zgornjo plast zemlje. Zemlja naj bo strukturna. Vsako siljenje s hmeljem na zemljo, ki za hmelj ni primerna se hudo maščuje; manjši pridelek, slabša kvaliteta, pa tudi hiranje in kratka življenjska doba nasada.

UKREPI, KI VPLIVAJO NA KVALITETO HMELJA V STAREM NASADU

Vsi tehnološki ukrepi vplivajo, vendar bi opozorili le na nekatere, ki v zadnjih letih odločujoče vplivajo in za katere

smatramo, da jih moramo posebej poudariti.

1. Čas rezi: Najprimernejši 5.—15. aprila. Zgodnejša rez daje majhen in nekvaliteten pridelek. Storžki so veliki, grobi, preraščeni, a cvetni nastavek je redek. Pri pozni rezi je cvetja veliko, a razvoj storžkov slab. Storžki niso dobro zraščeni, ne dozoriyo, ostanejo medli z malo lupulina. Odvisno od vremena v času vegetacije, pa je bolj ali manj izrazit negativni vpliv prezgodnje in prepozne rezi.

2. Način rezi smo pred leti bolj poudarjali kot danes. Uvajanje strojne rezi vso strokovno osnovo, ki jo pri ročni rezi poudarjamo poenostavi. Pri strojni rezi poznamo le višino rezi. Pri tem ne pristopamo k štoru individualno kot pri ročni rezi, temveč režemo nasad. Pri tem ne odstranjujemo roparjev ali izrežemo trhla mesta. Za strojno rez moramo imeti nasad izenačen in krepak.

3. Napeljava poganjkov zahteva strokovno znanje hmeljarja. Poganjki morajo biti čvrsti, debeli in izenačeni. Čim debelejši je poganjek, več pridelka daje. Čim več vodil imamo v hmeljišču, več poganjkov odbiramo, večji in krepkejši morajo biti štori.

4. Gnojenje hmelja vpliva na pridelek in kvaliteto. Ugotavljamo, da je količina gnojil dosegla v dosedanjih tehnologiji svoj maksimum delovanja. V poskusih smo ugotovili, da gnojenje s fosforom in kalijem ne daje velikega prirasta pridelka hmelja niti tam, kjer ju je malo. Hmelj je za fosfor in kalij srednje zahteven. Velike zahteve pa ima za dušik. Vendar velike količine dušičnih gnojil ne dajejo več višjega pridelka. V izenačenem krepkem nasadu smo ugotovili slične pridelke pri gnojenju z 600, 900 ali 1200 kg dušičnega gnojila (20 % N). Danes priporočamo 700—800 kg apnena gnojila v treh obrokih. Fosfor in kalij trosimo v enem obroku na osnovi analiz. Tam, kjer teh ni priporočamo 500—600 kg superfosfata ali tomasove žindre, in 300 kg kalijeve soli.

Dušična gnojila doziramo na osnovi izgleda hmeljne rastline. Če je nasad krepak spomladi ne hitimo s prvim obrokom. Če pa je nasad slabše razvit, ga okrepimo z dušikom. Hmeljar mora svoj hmelj poznati in daje dušik hmelju po izgledu na-

T. Wagner, dipl. ing. agr.

MEHANIČNA ANALIZA HMELJA LETNIKA 1967

Mehanična analiza hmelja da objektivno sliko o sestavi hmeljnega storžka. Pri tem ugotovimo težo storžka, utežni odnos med lističi in vretencem, dolžino storžka, gostoto in težkost. Gostota storžka nam pove, kako na gosto so razporejeni lističi na vretencu — koliko kolenc ima storžek na 1 cm dolžine. Težkost pa pove kakšna je povprečna teža 1 mm povprečne dolžine storžka. Za mehanično analizo je predpisano analizirati 2 krat po 100 storžkov od povprečnega vzorca hmelja. Pred leti smo raziskovali vpliv števila storžkov v enem paralelnem vzorcu. Ugotovili smo, da je pri našem hmelju dovoljeno vzeti 2 krat po 50 storžkov, ne da bi trpela točnost oziroma reprezentančnost vzorca.

Tu opisana mehanična analiza zajema le podatke ene sorte in enega letnika:

sada. Količine dušičnih gnojil so večje kot некоč. To vpliva na podaljšanje časa zorenja. Zato nimamo polno zrele rastline ob nekdanj običajnem času obiranja in imamo slabšo kemično vsebnost storžka kot некоč.

5. Varstvo pred boleznimi in škodljivci je vpeljano in ne daje posebnega vpliva na kvaliteto. Le poedina hmeljišča kažejo, da niso dovolj zaščiteni. Posledica je slabša kvaliteta. Poedine lege ali leta so tudi bolj podvržene za pojav poedine boleznii ali škodljivca.

6. Spravilo pridelka odloča o uspehu v hmeljarstvu. Čas obiranja je na splošno prezgoden, zato nekateri dosejajo 10—20 % nižje pridelke kot bi jih lahko. Vendar ta primanjkljaj ni viden. Kljub temu, da je polna zrelost savinjskega goldinga nastopila v zadnjih letih šele 25. avgusta, obiranje začnemo 15. avgusta in 30. avgusta je ves pridelek pospravljen. S tem je tudi napravljena gospodarska škoda, saj je pridelek manjši.

Ročno obiranje je v zadnjih letih slabo: pecljev ni, veliko plev, več storžkov skupaj, preveč listov ali celo panog. Tak hmelj je potrebno še naknadno po prevzemu čistiti. To so dodatni stroški. Več skrbi mora hmeljar pa tudi proizvodnja organizacija v bodoče posvetiti kontroli obiralcev in skrbeti za kvaliteto obiranja. Skrbi nas kakovost ročnega obiranja tudi v bodoče, ker je slabo obiranje v zadnjih letih zelo splošen pojav.

Sušenje hmelja odločilno vpliva na kvaliteto. Vendar ne opažamo mnogo primerov slabega ali pretiranega sušenja. Hmeljarji so prepričani, da je potrebno sušenje posvetiti vso skrb, če hočejo imeti kakovosten pridelek.

Vsi ti biološki ekološki pogoji ter proizvodni ukrepi vplivajo na pridelek in kvaliteto hmelja; tako na njegovo trgovsko in kemično vrednost. Ukrepati moramo tako, da storimo vse za čim večji pridelek in najboljšo kvaliteto po zunanem izgledu kot kemični vrednosti. Danes moramo vse storiti za čim boljše kvaliteto, velik pridelek in za pocenitev proizvodnje.

Za perspektivo dobre kvalitete našega hmelja pa skrbi tudi Inštitut za hmeljarstvo, saj pripravlja nove sorte in proučuje ukrepe za pocenitev proizvodnje v novi tehnologiji na večjih kompleksih.

Vzorci so vsi savinjski golding nabrani od poedinih proizvajalcev po slučajni odbiri. Znano je, da se po mehnični analizi poedine sorte med seboj zelo razlikujejo. Tako po velikosti in teži storžka kot tudi po tem, da je ponekod storžek zbit, a drugod rahel. Tudi pri eni sorti recimo pri savinjskem goldingu se rezultati iz leta v leto spreminjajo, kar je posledica predvsem vpliva vremenskih razmer v času od cvetenja do tehnične zrelosti. Tako smo že ugotovili, da vpliva temperatura tega razvojnega obdobja na težo storžka. Čim višja je temperatura tega obdobja, lažji je storžek. To se izraziteje poka-

že v hmeljiščih na lahkih in plitvih tleh. Vse sorte niso na vremenske razmere enako občutljive. Vidimo pa, da je savinjski golding na vročino in sušo zelo občutljiv. To nam bo razumljivo če vemo, da izhaja iz humidnega atlantskega podnebja. Poleg tega je sorta srednje rana in toliko zahtevnejša na ugoden potek vremenskih razmer v času vegetacije kot poznejše sorte.

Lastnosti, ki jih določimo z mehanično analizo so posredno povezane tudi s pridelkom in kvaliteto. Večji in težji storžki dajo pri istem številu storžkov večji pridelek kot manjši in lažji. Z ozirom na pogoje pridelovanja pa so lahko storžki enako veliki a različno težki, kar je odvisno od zraščnosti tj. gostote in težkosti storžka.

V prikazu mehanične analize hmelja letnika 1967, ki ga podajamo v tabeli po poedinah hmeljarskih področjih Slovenije, vidimo, da v posameznih lastnostih nastopajo razlike. Hmelj je bil v dolgoletnem povprečju lahek saj je bila teža 100 storžkov le 11,34 g. Težji je bil hmelj iz Zgornje Dravske doline, Koroškega ter s področja Dravskega in Dravinjskega polja. Tu so hmeljišča v nekoliko vlažnejši, težji in globlji zemlji kot v Savinjski dolini. Utežni odstotek vretenc je bil večji pri lažjem hmelju.

Hmeljni storžki so bili kratki, saj je dolžina vretenc znašala povprečno le 12,44 mm. Gostota in težkost sta bili nizki.

V celotnem vrednotenju mehanične analize lahko rečemo, da je bil hmelj primerne gradnje kljub temu, da je bil lahek v področju Zg. Dravske doline in Koroškega, kjer je dosegel od 30 možnih točk 19. V ostalih področjih je bil hmelj slabše točkovan za vrednosti mehanične analize.

Omenili smo že, da vpliva na težo 100 storžkov temperatura v obdobju od cvetenja do storžkanja. Tako je bila optimalna teža storžkov dosežena pri povprečni temperaturi 18—19°C od cvetenja

do tehnične zrelosti in 120 mm padavin. V letih z višjo temperaturo (v obdobju od 1957—1966) je bila teža storžka manjša. V letu 1967 smo imeli v tem obdobju povprečno temperaturo 18,8°C in le 93,6 mm padavin. To je vplivalo na slabo razvijanje storžka, storžek je ostal majhen in lahek. Pri najvišji temperaturi v tem obdobju v zadnjih 11 letih smo imeli najlažje storžke. Za dober in pravilen razvoj storžka je potrebna nizka temperatura in dovolj vlage. Ti pogoji pa v letu 1967 niso bili izpolnjeni.

MEHANIČNA ANALIZA LETNIKA 1967

	Teža 100 storžkov v g	Utežni % vretenc	Dolžina vretenc m/m	Štev. kolenc	Gostota	Težkost
I. Dolenjsko in Zasavje	12.08	9.62	13.33	8.99	6.77	0.90
II. Dravsko in Dravinjsko polje	12.60	9.19	12.92	8.86	6.87	0.97
III. Zgornja Dravska dolina in Koroško	12.98	9.06	12.89	8.24	6.42	1.00
IV. Šentjur—Šmarje	10.91	10.27	67.17	8.07	6.64	0.89
V. Celje—Vojnik	11.64	9.75	12.35	8.43	6.84	0.94
VI. Šoštanj—Velenje	11.69	9.90	12.77	8.52	6.65	0.91
VII. Zg. Savinjska dolina	10.86	10.76	12.32	7.96	6.46	0.88
VIII. Savinjska dolina	10.62	9.83	12.12	8.18	6.78	0.87

Prof. Dolinar Marta

Peronospora na hmelju prezimi predvsem v koreniki

Peronospora na hmelju se je v naših pogojih do nedavnega pojavljala v večjem obsegu le na cvetnih panogah in storžkih. Kuštravci in obolele liste smo našli redko in to le v letih, ki so bila za razvoj peronospore ugodna. Zadnjih pet ali šest let pa opazamo spomladi vedno več, s peronosporo okuženih poganjkov. Ogrožena so posebno zatravljena hmeljišča in ona, ki leže v predelih, ki so za razvoj peronospore posebno ugodni (težka zemlja, visoka talna voda, bližina rek in potokov ter lege, kjer se megla zadržuje dalj časa).

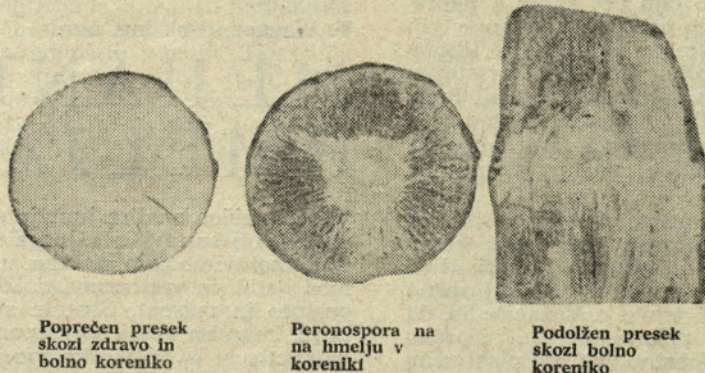
Če je pomlad zgodnja, se pojavijo kuštravci že pred rezjo, redno pa po rezi. Tovrstni kuštravci so nevarni v toliko, ker pomenijo izvor okužbe. Odganjajo iz štoru, ki je okužen s peronosporo. Največ jih opazimo v prvi polovici meseca maja (primarni bazalni kuštravci). Ker v tem času napeljujemo trte in odstranjujemo odvišne poganjke, odstranjevanje primarnih kuštravcev ne predstavlja posebnega dela.

Drugače je s kuštravci, ki se pojavijo konec maja in v začetku junija (v letu 1968 celo v drugi polovici junija). Imamo jih dve vrsti: ko je hmelj visok 1,5—2 m obole trte, se ne ovijajo po opori ter slabó ali sploh ne rastejo (terminalni kuštravci). Sočasno pa opazamo kuštravce, ki rastejo iz štoru. Značilno zanje je, da imajo 2—3 nodije normalno razvite, proti koncu pa se močno skrajšajo. Ti kuštravci so številni v hmeljiščih, ki niso pravočasno očiščena (sekundarni bazalni kuštravci). Predstavljajo močan in dolgotrajen izvor

infekcije. Kuštravci v višini nad 1 m se kmalu posuše in niso za širjenje peronospore nevarni. Če pa se pojavijo v večjem obsegu, lahko zmanjšajo pridelek, ker zaustavijo trte v rasti. Iz nekaterih okuženih trt poženejo oboleli stranski poganjki tako imenovani lateralni kuštravci, ki se ali takoj posuše, če pa ostanejo, ne nosijo cvetov. Lateralni kuštravci so tudi oni, ki nastanejo če se stranske panoge okužijo po tem, ko so že nekaj časa rastle normalno.

so bazalni kuštravci produkt micelija, ki raste v poganjek, sta bila Salmon in Ware leta 1926-27. Vendar so ju mnogi avtorji zavrnili s predpostavko, da micelij pozimi v rastlini odmre. Leta 1960 je Coley-Smith, 1961 Scotland in kasneje Mori z mikroskopskimi raziskavami in s poizkusi dokazali, da prezimuje peronospora kot micelj v štoru in igra pri primerni infekciji hmelja glavno vlogo.

Podobnih raziskovanj smo se lotili tudi mi. Mikroskopsko smo zasledovali micelij

Poprečen presekok skozi zdravo in bolno koreniko

Peronospora na hmelju v koreniki

Podolžen presekok skozi bolno koreniko

Da bi lahko ugotovili možnosti, kako uspešno obvarovati hmeljišča pred peronosporo spomladi, smo se lotili proučevanja njene biologije v naših pogojih.

Spomladi se peronospora najprej manifestira z bazalnimi kuštravci pred rezjo ali tik po njej. Do nedavnega so mislili (Arens 1928) da so bazalni kuštravci nastali z okužbo očesc s sporami iz zimskih trosov. Prva, ki govorita o tem da micelij peronospore lahko prezimi v štoru in da

v nadzemnih in podzemnih organih rastline ter ga res našli tudi v štoru (koreniki). Razvoj micelija smo zasledovali v hmeljiščih, kjer je bilo opaziti največ primarnih kuštravcev. Ob rezi smo ugotavljali odstotek s peronosporo okuženih rastlin. V zatravljnem hmeljišču Inštituta za hmeljarstvo in onih, ki leže v za razvoj peronospore ugodnih legah (Rečica ob Savinji) je bilo do 12% obolelih

rastlin, v ostalih hmeljiščih na inštitutu pa je bilo v letu 1967 6—8%.

Ko je okužba v začetni fazi, jo ob pre-rezu težko opaziš in ločiš bolan štor od zdravega. Ko pa bolezen napreduje, opa-zimo v štoru temne kroge nekrotičnega tkiva, ki se širijo po vsem ali po delu preseka. Dobro so vidni znaki obolenja s peronosporo pri ukoreninjenosti, kjer še ni pojavov staranja in odmiranja štora. Na prerezu opazimo nekrotično tkivo, ki se širi od skorje proti strženu. (Sl. št. 1). V zadnjem času opažamo tudi v koreniš-kih vedno več obolelih ukoreninjenosti. In zato posebej opozarjamo na pravo-časno škropljenje ukoreninšč proti pero-nospori. Ko smo ugotovili, da micelij pe-ronospore živi v štoru, nas je zanimalo, koliko kuštravcev nastane z okužbo z mi-celijem in koliko iz zimskih trosov. Po Moriju je možno ugotoviti ali gre za pri-marno okužbo iz štora ali pa za sekun-darno z oosporami ali konidiosporami na osnovi, kje se nahaja micelij v kuštravcu. V ta namen smo pregledali ca. 150-bazal-nih, terminalnih in lateralnih kuštravcev.

Bazalni kuštravci

Vsi kuštravci, ki rastejo iz štora so ba-zalni kuštravci. Tisti, ki se pojavijo pred rezjo ali tik po njej so bledezeleni in imajo skrajšane vse internodije. Na spod-nji strani listov in na stebelu opazimo temno sivo prevleko trosonoscev s trosi (konidiofori s konidiji). Pri večini teh kuštravcev najdemo micelij v strženu, prevajalnem tkivu in skorji in to na bazi in vrhu kuštravca. Nastanejo z okužbo z micelijem iz štora (*primarna okužba*).

Sekundarni bazalni kuštravci se poja-vijo kasneje. Imajo v začetku 2—3 nodije normalno razvite, proti koncu pa se skraj-šajo. Za te je značilno, da imajo micelij samo na vrhu kuštravca in to v skorji in strženu in ti prevladujejo. Manj je onih, ki imajo tudi na bazi kuštravca micelij, toda samo v skorji. Oboji nastane-jo s sekundarno okužbo s konidiospora-mi, lahko pa tudi z zimskimi trosi. Tisti kuštravci, ki smo jih pregledali v začetku maja, so nastali večinoma s primarno okužbo iz štora. Tisti, ki smo jih pregle-dali v juniju pa deloma s primarno, de-loma s sekundarno okužbo.

roma odporen proti okužbi štora, listov in poganjkov. Vse sorte, med njimi tudi Savinjski golding pa so več ali manj občutljive v storžke. Pri odbiri križancev je važno vedeti, kako je v njihovo občutljivi-vostjo proti peronospori. Cilj selekcioner-jev naj bi bil vzgojiti sorto, ki bi imela poleg drugih dobrih lastnosti tudi to, da bi se njena občutljivost vsaj približala goldingovi. Tu mislimo občutljivost po-ganjkov in listov in za sistemsko okužbo v štoru. Sistemsko okužbo v štoru trenutno ne moremo zdraviti, niti popolno-ma preprečiti. S škropljenjem spomladi tudi pojava prvih kuštravcev ne moremo preprečiti. Močno pa lahko vplivamo na pojav kasnejših kuštravcev. Popolnoma lahko obvarujemo cvetje in storžke pred peronosporo.

Proti pomladanski okužbi hmelja s pe-ronosporo smo v letih 1965—67 preizkuša-li najrazličnejše antibiotike na osnovi streptomycina. Največ se uporablja agri-mycin 17, zato smo ga preizkušali v do-zah od 1000—7000 ppm. Preizkušali smo tudi orthocide (kaptan). Poizkus smo po-stavili v Rečici ob Savinji. Škropili smo dvakrat, prvič ko je bil hmelj visok 10 do 20 cm in drugič ko je bil napeljan na oporo (ca. 80 cm). S kaptanom smo škro-pili dvakrat ter vsakih 8 dni (6-krat). Poraba škropiva je bila 70 ccm na rast-lino. Število kuštravcev smo ugotavljali prvič 15. 5. drugič 2. 6. in tretjič 15. 6. Okužbo na listih smo vrednotili po Tow-send-Heubergerjevi metodi. Rezultat po-izkusa podajamo v tabeli št. 2.

Delovanje antibiotikov je v naših pogo-jih slabše, kot v hmeljarskih področjih Amerike in Anglije, kjer jih redno upo-rabljuje že več let. Agrimycin 17 v odmer-ku 1000 ppm kaže slabše delovanje. Naj-primernejša je doza 3000 do 5000 ppm. Sistemsko okužbe v štoru z antibiotiki ne moremo zdraviti, tudi pojava prvih ku-štravcev ne moremo preprečiti. Močno se pa zmanjša število kuštravcev, ki se po-javijo kasneje. Menimo, da bi bila upo-raba antibiotikov primerna v hmeljiščih, kjer je pojav kuštravcev izredno številen (zatravljena hmeljišča in ona, ki leže v za-rzvoju peronospore ugodnih legah).

Zaključek:

— Peronospora prezimuje v naših po-gojih, kot micelij v štoru. Pri pregledu prvih bazalnih kuštravcev smo ugotovili, da so v veliki večini okuženi z micelijem iz štora 21 : 1. Primarna infekcija hmelja nastane torej z micelijem iz štora ne pa z oosporami, kot smo prvotno mislili. Oospore v živiljenjskem ciklusu perono-spore na hmelju so veliko manj važne kot smo mislili.

— Sorta Savinjski golding je proti okuž-bi v štoru, poganjke in liste razmeroma odporna. V cvet in storžke pa je kot ve-čina sort občutljiva.

— Sistemsko okužbe v štoru s sredstvi, ki so nam trenutno na voljo ne moremo zdraviti, niti popolnoma preprečiti. Lahko pa omejimo pojav kuštravcev, posebno onih, ki se pojavijo konec maja in v začetku junija.

— Za pomladansko tretiranje proti pe-ronospori bi lahko uporabljali antibio-tike. Spomladi še dosežemo uspehe z dvakratnim škropljenjem z organskimi fungicidi.

Tabela 1.

Bazalni kuštravci — 10. V. 1967

Baza kuštr.		Vrh kuštravca		Število kuštravcev	Okužba:
micelij					
stržen	xylem skorja	stržen	xylem skorja		
da	da	da	da	21	primarna
ne	da	da	da	1	sekundarna

Bazalni kuštravci — 5. VI. 1967

da	da	da	da	51	primarna
ne	ne	da	da	30	sekundarna
ne	da	da	da	4	sekundarna
da	ne	da	da	17	primarna

Terminalni kuštravci

Kot smo že omenili, lahko postanejo vodilne trte na vrhu kuštrave. Večinoma gre tu za sekundarno okužbo. Micelij se namreč nahaja samo v kuštravem delu trte in to v strženu in skorji. Če najde-

mo micelij na bazi trte v strženu, tedaj raste vzporedno s trto in v ugodnih po-gojih prodre navzen v skorjo tako po-stane vrh kuštrav. V tem primeru gre za primarno okužbo iz štora. Ti primeri so redkejši.

Tabela 2

Sredstvo	Število kuštravcev na 100 rast.			Okužba listov P
	15. 5.	2. 6.	15. 6.	
agrimycin 17 1000	87	320	17	6,1
agrimycin 17 3000	95	117	10	3,1
agrimycin 17 5000	100	72	2,5	3,5
agrimycin 17 7000	45	70	2,5	1,3
orthocide 2 × 0,25	145	262	25	5,2
orthocid na 8 dni 0,25	175	217	15	4,8
kontrola	122	1075	30	7,9

Lateralni kuštravci

Stranska panoga, bodisi vsa zakrni (vsi internodiji skrajšani) v tem primeru pro-dre micelij iz glavne trte v njo (primarna okužba), ali pa v začetku normalno raste, nato pa se na vegetacijski točki okuži (sekundarna okužba) in vrh postane

kuštrav. Micelij se nahaja na bazi panoge in na vrhu samo v skorji. Zadnji primer je pogostejši.

Različne sorte so proti peronospori raz-lično odporne. Obstaja tudi razlika v od-pornosti posameznih rastlinskih organov. Za Savinjski dolgidng velja, da je razme-

LITERATURA

1. Arens, K. 1919 Untersuchungen über Pseudoperonospora humuli (Miyabe u. Tokah) den Erreger der neuen Hopfenkrankheit. Phytopatologische Z. 1:169—193.
2. Coley-Smith, J. R. and F. H. Beard. 1961 Pathology Section: Review of the Years work. Ann. Rept., Dept. Hop Research, Wye College, for 1960. p. 23—25.
3. Coley-Smith, J. R. Early season control of Hop downy mildew. Conference on Hop diseases — East Malling, Wye College 1964.
4. C. E., Horner. Hop Downy Mildew Control. — Final Report of the Commit-

tee for Hop Research United States Brewers Foundation May 1960.

5. C. E. Horner — Chemotherapeutic Effects of Streptomycin on establishment and progression of systemic downy mildew infection on Hops. — Phytopathology, Vol. 53, No. 4, April 1963.
6. C. E. Horner — Hop diseases in Oregon and their Control. — Conference on Hop Diseases — East Malling, Wye College 1964.
7. Maier, C. R. 1960. Streptomycin absorption, translocation, and retention in Hops (Abstr.) Phytopathology 47:525.

8. Mori Y-Studies on Downy mildew of hop Plants. VII. Effect of autumn foliar spray of fungicides on the control of downy mildew of hops. Ann. of the Phytopathological Society of Japan. Vo. 34, 1968, No 2.

9. Mori Y-Studies on downy mildew of hop plants IV. Some observations on life cycle of the causal fungus (Pseudoperonospora humuli (Miy. et Tak.) (Wilson), and especially on the primary source of infection in hop downy mildew, Ann. of the Phytopathological Society of Japan. Vol. 32, No. 5, 1966.

Tone WAGNER, dipl. ing. agr.:

TEHNOLOGIJA UKORENIŠČA

ZEMLJA

Zaradi lažje obdelave in manjše zapletenosti ter boljšega razraščanja, naj bo zemlja za ukoreninjenje sadike lahka, rahla in propustna. Njiva naj bo že pri prejšnjem posevku dobro oskrbovana in čim bolj očiščena plevelov. Ugodne talne razmere so prvi pogoj za uspešno pridelovanje ukoreninjenecv. Zaradi boleznin in zapletenosti izberemo za ukorenišče vsako leto novo površino.

PRIPRAVA ZEMLJE

Zemlja naj bo v jeseni preorana in jo spomladi le prerahljamo in pobranamo.

V kolikor to nismo uspeli, spomladi, čim dopušča vreme preorjemo in posadimo.

SAJENJE IN SADIKE

Načinov sajenja je več, razdalja pa naj bo 160×30 cm. Zaradi lažjega izoravanja in možnosti osipanja mora biti sajenje plitvo. Pod brazdo sadimo tako, da polagamo sadike pokončno na rob plitve brazde in jih z drugo zasujemo. Lahko sadimo tudi s **podrahljačem**. Naredimo klinaste jarke, v katere plitvo vstavljamo sadike na omenjeno razdaljo. Po sajenju pa na vsakih 8 m potegnemo čez njivo vrstico in na sečišču z vrsto zabodemo količek, palč-

ko, trstiko ali podobno, da tako markiramo vrsto oziroma zakoličimo mesto za oporo.

Tako lahko postavimo oporo točno na vrsto in takoj po sajenju.

Opora sestoji iz 2,5 m dolgih kolov iz trdega lesa, pocinkane žice (3 do 5 mm — odvisno od dolžine njive), sidrskih količev in drogov z natezovalnimi bobni. Za vezanje vodil spodaj vzamemo poliester ali žico (1,2 do 1,5 mm), ki jo ob žetvi s hmeljevino vred zavržemo.

Postavitev opore in napeljavo vodil prikazuje skica. Ošiljene kole zabijemo 40 do 50 cm globoko v vsaki vrsti na razdaljo

Tloris opore za ukorenišča

8 m. V robnih vrstah postavimo kole 4 m, če je pričakovati močnejši bočni veter.

Na vrhu imajo pokončni koli zarezo za vzdolžno žico, ki teče preko njih. Spodnjo vzdolžno žico ali vrvico pa vdanemo v bočne zareze na stebrih, ali pa jo primerno z žebli pritrđimo ali privežemo čim bolj pri zemlji. Nato napeljemo vodilno vrvico in sicer 60 cm narazen, tako da jo prepljujemo začeni spodaj preko zgornje pocinkane žice (cik-cak) med dvema koloma in prevezemo. Eno vodilo služi za oporo poganjkom dveh sadik, a sme biti zaradi pravočasne napeljave in pravilne rasti ukoreninjencev oddaljeno od sadike največ 30 cm.

OSKRBA UKORENIŠČA

Ko poganjki pribodejo iz zemlje in so dovolj veliki, jih napeljemo na vodila iz poliester ali sisal vrvic. Ukorenišče redno obdelujemo in uničujemo plevel. Nasad 1-krat osujemo, ko so poganjki na polovici

opore in v času vegetacije 3-krat kultiviramo.

Gnojimo z mineralnimi gnojili. Že pred vegetacijo razstrosimo na široko 200 kg fosfornih in 200 kg kalijevih gnojil. V kolikor je oskrbljenost tal s P in K odlična ne trosimo fosfornih oziroma kalijevih gnojil. Z dušičnimi gnojili gnojimo v času vegetacije 2-krat in sicer prvič pred osipanjem: to je v prvi polovici junija in drugič v juliju. V vsakem obroku razstrosimo 150 kg/ha apnenega amon solitra v bližini vrst (do 40 cm na vsako stran vrste).

Ukorenišče moramo tudi obvarovati pred boleznimi in škodljivci. Spomladi takoj ko poganjki pribodejo iz zemlje, škropimo prvič proti peronospori. Drugič proti peronospori škropimo, ko so poganjki napeljeni na oporo. Tretje škropljenje je škropljenje v cvet in četrto po cvetu, da zaradi kasnejšega dozorevanja obvarujemo kvaliteto pridelka. Proti škodljivcem bomo 1-krat škropili z metasystoks. Da bomo lažje obvarovali hmeljišče čisto, bomo

enkrat tretirali talno površino z reglonom, kar bo olajšalo spravilo ukoreninjencev.

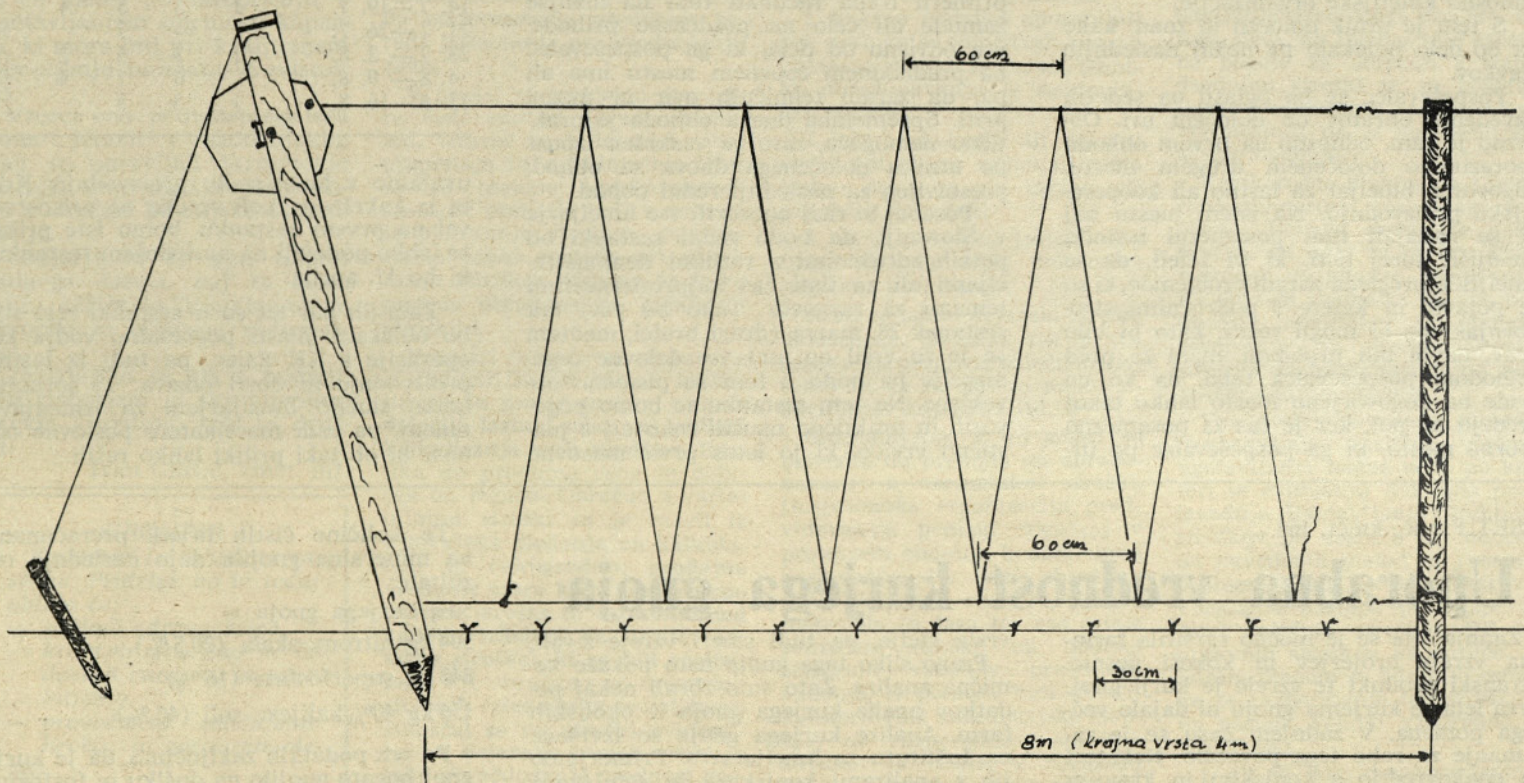
OBIRANJE HMELJA

Ko je hmelj zrel, ga ročno oberemo in pustimo hmeljevino na žici.

SPRAVILO UKORENINJENCEV

Ko hmeljevina dozori, jo pri zemlji skupaj z vrvico odžanjemo. Zgornjo žico snamemo s kolov in jo navijemo na kolut. Nato izderemo kole in sežgemo hmeljevino. Tako pripravljeno vrsto ukoreninjencev izorjemo z izkopalnikom Fox (Vogel Noot). Pred tem po potrebi hmeljišče pobranamo. Izkopalnik naj reže 10 cm pod globino sajenja. Korenine prikrajšujemo na okoli 15 cm. Ukoreninjence izkopavamo oziroma izoravamo po možnosti tik pred prodajo, oziroma sajenjem.

Ukorenišča sadimo le s priznanimi sadikami. Strokovno kontrolo vodi za to določena in strokovno usposobljena oseba.

Način napeljave vodil v ukorenišču

Dolinar Mila dipl. ing. agr.

Program pospeševanja za leto 1969

Oblika sodelovanja, prenašanja izkustev in rezultatov poskusov na proizvajalce, je najuspešnejša z neposrednimi stiki. Za to skrbijo pospeševalci iz Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu, kateri vršijo to službo že od vseh začetkov odkar Inštitut obstoja. Oblike in načine pospeševanja smo v tem času že velikokrat menjali v skladu s potrebami in organiziranostjo kmetijske proizvodnje kot tudi v skladu s cilji agrarne politike.

Tako bo letošnje pospeševanje precej podobno onemu iz leta 1968. Urnik pospeševanja prikazujeta obe tabeli. Prva predstavlja skupine od 1—7, vsaka skupina pa sedeže posameznih delovnih organizacij ali obratov ali delovnih enot. Vsaka skupina za sebe je dnevna skupina, katero

bo pospeševalec obiskal isti dan, ob uri, ki je navedena v prvi navpični koloni.

V drugi tabeli pa so te skupine razporejene po dnevih v tednu, v prvi navpični koloni pa so navedeni tedni po datumih od — do. Tako bo vsaka skupina prišla na vrsto vedno isti dan v tednu ob približno isti uri.

Zaradi lažjega razumevanja navajamo primer kako se iz obeh tabel znajti. Vzemimo primer »Sempeter«: najprej poiščemo »Sempeter« v prvi tabeli. Ugotovili smo, da se nahaja v skupini pod številko 2 ob 12. uri. Številko dve poiščemo v drugi tabeli pod četrtek v tednu od 14.—19.4., iz česar sledi, da bo pospeševalec obiskal obrat Sempeter vsak tretji četrtek prvič pa 17. 4. ob 12. uri. Ali drug primer:

»Sentjur« najdemo v prvi tabeli pod skupino 5 ob 7. uri, v drugi tabeli pa pod sredo prvič v tednu od 7.—12. 4., torej naprej vsako drugo sredo ob 7. uri.

Oznaka »S« v drugi tabeli pod kolono petek, pa pomeni sestanek hmeljarjev in vodij zaščitne službe. Tako bo prvi tak sestanek že 28. marca in nato vsakih 14 dni ob 9. uri v botanični dvorani Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu.

Kot je iz obeh tabel razvidno hmeljarških področij bivšega mariborskega okraja nismo zajeli v ta program, za to področje bo urnik izdelal Kmetijski zavod

Tabela: →

Skupina Ura	1	2	3	4	5	6	7
7	Celje	Petrovče		Motnik	Sentjur		Sentjer- nej
8			Radmirje			Loka pri Zid. m.	Srebrniče
9		Griže	Rečica ob Sav.	Vransko	Šmarje	Sevnica	Jurka vas
10	Rimske Toplice	Gotovlje	Mozirje	Tabor	Rog. Slat.		
11			Šmartno ob Paki			Sentjanž	Črnomelj
12	Vojnik	Šempeter		Braslovče	Rogatec		
13			Soštanj			Brežice	Metlika
14	Konjice	Prebold		Polzela	Bistrica ob Sotli		
15		Trnava	Velenje		Kozje	Kostanje- vica	Škocjan
16							
17							
18							

Maribor in ga poslal pisмено na obrate
odnosno kmetijske organizacije.

S tem je urnik določen in znan, kako
pa bo delo potekalo pa nekaj naslednjih
stavkov.

Pospeševalec se bo oglasil na sedežih
navedenih obratov ob določeni uri. Ob-
vezno je tam, odnosno na prvem obhodu
sporazumno določenem drugem mestu,
odgovoren hmeljar za lastno ali koopera-
cijsko proizvodnjo. Na istem mestu naj
bi se nahajali tudi posamezni lastniki
hmeljišč, torej tisti, ki bi želeli, da se
hmeljišče pregleda zaradi problemov, ki so
se pojavili in katere s področnimi stro-
kovnjaki ne bi mogli rešiti. Zato bi bilo
prav, da bi bili problemi znani že pred
prijadom pospeševalca tako, da ko on
pride na dogovorjeno mesto lahko takoj
krenejo na pot, ker je čas za posamezno
zborna mesto, ki ga pospeševalec po ur-

niku ima, omejen. Seveda je v vsakem
primeru treba računati tudi na manjše
zamude ali celo na predčasne prihode,
vse odvisno od dela, ki ga pospeševalec
na predhodnem zbornem mestu ima ali
pa, da zaradi tehničnih ovir ni mogel
priti. Sprememba dneva obhoda je prak-
tično nemogoča, zato je vsakršen izpust
po urniku določenega dneva za obhod,
prestavljen za naslednji redni obhod.

Posebej bi radi opozorili vse hmeljarje
v Sloveniji, da bodo redni sestanki ob
petkih združenimi z raznimi demonstra-
cijami ali za tisti čas najprimernejšimi
temami za razgovor. Tako bo prvi tak
sestaneč 28. marca (dragi bralci, medtem
se je že vršil op. ur) vse delovne orga-
nizacije pa bodo o tem še pisмено ob-
veščene. Na tem sestanku se bomo pogo-
vorili in praktično naučili rokovati s pla-
stično vrstico, ki jo letos prvič masovno

TABELA 2

Teden od—do	Pone- deljek	Torek	Sreda	Četrtek	Petek
28. III					S
31. 3. — 5. 4.		6	7	4	
7. 4.—12. 4.	1	3	5		S
14. 4.—19. 4.		6	7	2	
21. 4.—26. 4.	1	3	5	4	S
28. 4.— 3. 5.		6	7	—	—
5. 5.—10. 5.	1	3	5	2	S
12. 5.—17. 5.		6	7	4	
19. 5.—24. 5.	1	3	5		S
26. 5.—31. 5.		6	7	2	
2. 6.— 7. 6.	1	3	5	4	S
9. 6.—14. 6.		6	7		
16. 6.—21. 6.	1	3	5	2	S
23. 6.—28. 6.		6	7	4	
30. 6.— 5. 7.	1	3	5		—
7. 7.—12. 7.		6	7	2	S
14. 7.—19. 7.	1	3	5	4	
21. 7.—26. 7.		—	7		S
28. 7.— 2. 8.	1	3	5	2	
4. 8.— 9. 8.		6	7	4	S
11. 8.—16. 8.	1	3	5		

uvajamo v hmeljarsko proizvodnjo. Kdo
bi iz kakršnega koli vzroka ne prisostvo-
val na prvem sestanku, bomo iste prika-
ze lahko ponovili na naslednjem sestanku,
ki bo 11. aprila.

Zadnjih par let so ti sestanki zelo sla-
bo obiskani. Zlasti pogrešamo vodje ko-
operacije s KK Zalec, pa tudi iz lastne
proizvodnje ni dosti odziva. Ti sestanki
lahko služijo hmeljarjem za izmenjavo
mnenj, pa tudi marsikatere poslovne od-
nose bi ob taki priliki lahko rešili.

OSET Franc, kmet. inž.

Uporabna vrednost kurjega gnoja

Zadnja leta se je močno razširila farm-
ska vzreja brojerjev in kokoši nesnic.
Stranski produkt te vzreje je kurji gnoj.
Prva leta se kurjemu gnoju ni dajalo več-
jega pomena. V zadnjem času se je za-
nimanje za rabo tega povečalo. Nekateri
ga enakovredijo s konjskim in kravjim
gnojem. Vrednost kurjega gnoja pa je po
vsebnosti večja. Močno je odvisna od na-
čina krmljenja, od presnove živali, od

vrste stelje, pa tudi smeri vzreje živali.

Pravo sliko tega gnoja nam pokaže ke-
mična analiza. Zato smo zbrali nekaj po-
datkov analiz kurjega gnoja iz okoliških
farm. Analize kurjega gnoja so izvršene
na Inštitutu za hmeljarstvo. Primerjamo
jih z analizami konjskega in svinjskega
gnoja.

Kemične analize kurjega gnoja iz farm-
ske vzreje kažejo naslednje rezultate:

	H ₂ O	pepel	v 100 gr absolutno suhe subst. v %			
			maščobe	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Kurji gnoj I, vz.	60,47	20,88	2,665	3,613	4,380	2,058
Kurji gnoj II, vz.	63,79	21,17	2,655	3,413	4,366	2,020

Rezultati analiz gnoja po Beinert-u in Sauerlandt-u pa so

	H ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	CaO	org. subst.
Kurji gnoj	56,0	1,5—5,0	1,0—2,8	0,7—2,6	2,00	0,3
Konjski gnoj	71,3	0,58	0,28	0,53	0,25	25,4
Svinjski gnoj	72,4	0,45	0,19	0,60	0,08	25,0

Po rezultatih kemijskih analiz ugotav-
ljamo, da je kurji gnoj mnogo bogatejši
na elementih kot ostali.

50 q kurjega gnoja vsebuje: 170 kg N
215 kg P₂O₅
100 kg K₂O

Če pa upoštevamo vlago v gnoju, vse-
buje:

50 q kurjega gnoja 108,5 kg N
135,0 kg P₂O₅
63,0 kg K₂O

Te količine čistih hranil preračunane
na mineralna gnojila dajo naslednje re-
zultate:

50 q kurjega gnoja =

504 kg nitromonkala (20,5 %)

843 kg superfosfata (16 %)

156 kg 40% kalijeve soli (40 %)

Po teh podatkih zaključimo, da je kurji
gnoj bogato gnojilo na dušiku in fosforju,
kalija vsebuje sorazmerno manj. Kjer pa
je v gnojilu kalija malo, bi za nekatere
kulture in za zalogo kalija v tleh z njim
še dognojevali.

S kurjim gnojem gnojimo v jeseni ali
pa zgodaj spomladi. Na njivskih površi-
nah se priporoča predvsem za okopavine
in to do 100 q po ha. Na travniških po-
vršinah priporočamo gnojiti s polovično
količino. Gnojenje s prevelikimi količina-
mi kurjega gnoja močno pospešuje rast
plevelov, ki mestoma začno tudi gniti.
Pleveli pogosto spodrivajo na travnikih
žlahtne trave, včasih tako močno, da te
na posameznih mestih propadajo.

Zelo važno je, da gnoj enakomerno po-
trosimo po površini. Zato se predvsem
na travnikih priporoča za trošenjem upo-
rabljati travniško brano, ki gnoj enako-
merno porazdeli in vtire med travno rušo.

Zelo dobre rezultate so dosegli nekateri
proizvajalci s kurjim gnojem na kislih
in slabo propustnih tleh. Zlasti na psevdogleju
in rahlo ogljejenih tleh. Na rah-
lih peščenih aluvijalnih tleh je delovanje
kurjega gnoja slično hlevskemu.